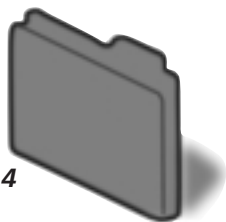

Får se mappa
Ikke alle mapper
er like vanskelige å
få innsyn i.

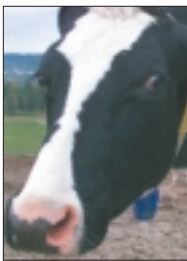
Side 4

Gir ringer

En mann fant mekanismene bak
kugalskapen. Mannen fikk nobelpri-
sen, og oppdagelsen fikk store ring-
virkninger i forskningsmiljøene.

Side 10

Hvem er Harry Borthen?

Se det er det bare én av våre fire rekto-
ratkandidater som vet. Og ingen av
dem vet hvor alle NTNUs botaniske
hager ligger. Men lede oss, det vil de.

Side 7

NTNUs
internavis
nr. 15
1.11.2001

Universitetsavisa

Resignert

Jubelen står ikke net-
topp i taket hos
NTNUs institutt-
styrere når de nå må
fungere i ni måneder
ekstra. Men de gjør
som de blir bedt om.

Side 2

Kaffe og PC

Studentsamskipna-
dens kafeer skal gjøres
om til døgnåpne inter-
nettkaffer.

Side 3

Ferrari neste

– i hvert fall hvis Per
Inge får ruget ferdig
egget sitt.

Side 5

25 000 – minst

Professor Arne Halvor-
sen har betalt av på
gammel gjeld

Side 9

– Advarte forgjeves om RIT2000

Alt i 1993 ymtet Tor H. Johansen fram-
på om plassproblemer på Øya.

ARKIVFOTO

Det kom ikke som noen overraskelse
på tidligere universitetsdirektør Tor
H. Johansen at utbygginga av syke-
husprosjektet RIT2000 ble lagt på is.
Gjennom mesteparten av 1990-tallet
påpekte han ved flere anledninger at
plassbehovet på Øya var beregnet for
lavt. Men fylkeskommunen tok ikke
hensyn til Johansens innspill.

Side 3

Allerede i 1991 advarte NTH-rek-
tor Karsten Jakobsen mot aksje-
spekulasjon. Advarselen ble
ikke tatt til følge. (Faksimile UA
nr 5/91.)

Legat- midler tapt

Aksjekursene faller,
og antall stipend
med dem. I år har
NTNU tapt over en
halv million legat-
kroner.

Side 2

Blant riddere og familiefolk

H-helga under UKA er Husets helg.
Da møtes gamle gjengmedlemmer
og ukefunker for å mimre og drikke øl.
Våre to stuntreportere traff både
statsråder og professorer
på sin søken etter
H-helg-ånden.

Side 8

HIGH BROW:
Justisminister

Odd Einar Dørum poserer
stolt med sin «Sorte Faars
Ridder Skabs Orden» (innfelt).
Den fikk han utdelt på slutten av
60-tallet sammen med Arnulf Kolstad.

LOW BROW:
Nu klinger
det igjen...
med øl, dram
og sneip...
og Bunnpris som
hovedsponsor.

FOTOS: EVEN GRAN

Bare **4**
dager
igjen
av rektor-
valget

Les daglige nyheter på <http://innsidaUT.ntnu.no/> Send tips til: medieseksjonen@adm.ntnu.no

på dagsordenen

«Folks syn på universitetet er preget av en blanding av ærefrykt og ironi. Med årene har det nok blitt mindre ærefrykt og mer ironi.»

Sosialantropolog Hans Christian Sørhaug ved UiO til Apollon 2-2001.

ledelsen har ordet

Rektor
Emil Spjøtvoll

Nivå 1, nivå 2, nivå 3, ...

I forbindelse med restruktureringen av fakulteter og andre enheter har nivåplasseringen vært et underliggende tema som har skapt sterke følelser. Den analytiske leser vil selvfølgelig ha presisert hva disse nivåene er. Den språkbruk som har utviklet seg, tilsier at nivå 1 er Kollegiet med den sentrale administrasjon, nivå 2 fakulteter, og nivå 3 er instituttnivå. Det ser ut til at de ulike enheter synes det er bedre og finere jo nærmere man kommer nivå 1. Det tyder på en bevisst eller ubevisst hierarkisk organisasjonstenkning. Den hierarkiske organisasjon passer bra til å holde orden på administrative prosedyrer og ansvarsforhold, men har mindre med våre primære virksomheter innen forskning og utdanning. Da burde man jo snu rangordningen på hodet. Jo nærmere man kom instituttnivået, desto mer ressurser og kapasitet er tilgjengelig for faglig aktivitet. Enhetene burde slåss om å komme på så lavt nivå som mulig!

I realiteten er diskusjonen om plassering på nivå en diskusjon om symboler, ikke om realiteter. Det er det faglige engasjement og de faglige ressurser som er avgjørende for den suksess man har. Vår linje for Produktdesign er på nivå 3, og har en formidabel søkning og oppmerksomhet. Tidligere Fakultet for industriell økonomi ved NTH ble et institutt på SVT-fakultetet etter etableringen av NTNU. Miljøet blomstrer mer enn noen gang. Industriell økologi lå under SMU (Senter for miljø og utvikling) på nivå 1. Nå er det ikke engang et institutt, men et studieprogram (nivå 4?). Jeg er overbevist om at en basis for den kraftige veksten dette miljøet har fått de siste årene, er plasseringen nær de faglige miljøer på instituttene.

Kunstakademiet gikk fra en selvstendig institusjon til HF-fakultetet. Det har ikke skadet deres faglige posisjon og aktivitet utad. Men det har vært et problem at som en del av en større organisasjon har de ikke som tidligere direkte linje til departementet, mens tilsvarende institusjoner i Oslo har det. Dette viser at vi trenger et bedre og mer nøytralt finansieringssystem hvor vi ikke er så avhengige av direkte lobbyvirksomhet.

I fakultetsstrukturdebatten har man bekymret seg for en viss nedgradering av Program for lærerutdanning og Vitenskapsmuseet, som på mange måter opererte som fakulteter. Enda større endringer vil det bli for flere av de teknologiske fakulteter som nå inngår i større enheter. Det vi bør være opptatt av, er ikke nivåplasseringen, men fagmiljøenes eget engasjement og handlekraft. Og den tviler jeg ikke på.

ILL.: ELIN HORN

En halv million legatkroner tapt i år

Aksjekursene faller, og NTNU har færre stipendmidler å dele ut.

NTNU har en rekke fond og legater, nærmere 40 i alt. Det er mulig å søke disse fondene om stipend til ulike formål. Men for de fleste står det i statuttene at det bare er avkastning på kapital som kan deles ut, og det betyr magre tildelinger i disse turbulente børsstider.

Går den veien høna sparker. For ti år siden var det bankkrise i Norge, og mange led store tap på bankaksjer. Det gjaldt også for fondene og legatene ved NTH. Ett av dem tapte vel en halv million på aksjer i Kreditkassen og Den norske bank. I den forbindelse sto daværende NTH-rektor Karsten Jakobsen fram i Universitetsavisen og sa med stor tyngde at en offentlig institusjon ikke burde befatte seg med aksjer.

Rektor Jakobsen fulgte nok ikke opp sitt eget varsko om aksjeinvesteringer, for en stor del av NTNUs fondsmidler er også i dag investert i aksjer. Børsmaset vi har sett det siste året, gjør at NTNU i år har færre stipend å gi bort, enn på lenge.

Til tross for store tap ble det for ti år siden delt ut stipend for til sammen 2,2

millioner kroner fra en forvaltningskapital på 49 millioner kroner. I år blir de samlede tildelinger på 955 000. I fjor var beløpet over 1,4 millioner kroner, så her går det den veien høna sparker.

Negativ avkastning. Den totale potten av fondsmidler på 52,6 millioner viser nemlig en negativ avkastning på 7,3 prosent. Det betyr at bortimot en halv million kroner er tapt hittil i år.

NTNUs fondsportefølje har siden i fjor blitt forvaltet av Unifor, en forvaltningsstiftelse som ble etablert ved Universitetet i Oslo (UiO) i 1993. Unifor administrerer og forvalter ca 230 fond og legater med ideelt formål, blant annet forsknings- og utdanningsfondene ved NTNU og UiO.

Fondsforvalter Bjørn Hauge ved Unifor opplyser at hoveddelen av NTNUs fondsmidler er plassert i pengemarkedsfond og bank (52 prosent), 34,5 prosent er plassert i utenlandske aksjefond, og resten er plassert i norske aksjer. UiO sine midler har en tilsvarende plassering.

En negativ avkastning på 7,3 prosent er ikke så aller verst, synes Hauge. En indeks det er naturlig å sammenligne med, er en totalindeks sammensatt av Oslo Børs-indeksen, en obligasjonsindeks og en internasjonal indeks; og denne viser en nedgang på nesten 11 prosent siden års-

skiftet.

I det lange løp mener Hauge det vil gi best avkastning om kapitalen er plassert i aksjer og fond framfor som rene bankinnskudd.

Universitetet i Oslo deler også i år ut stipender som normalt fra sine fond. Det skyldes at det gjennom årenes løp er opparbeidet en buffer som tar hensyn til svingninger i avkastningen. Det bør også gjøres for NTNUs fondsmidler, mener Hauge.

Vil slå sammen småfond. Det er Liv Mjelde ved Økonomiavdelingen som har ansvaret for sekretariatet for fondene ved NTNU. Hun forteller at det nå blir arbeidet med å slå sammen flere av de mindre fondene, de som er på mindre enn 250 000 kroner. Hensikten er å forenkle administrasjonen av midlene og å oppnå bedre avkastning ved å operere med større kapitalenheter.

Sammenslåing av småfond byr på problemer, blant annet fordi formålet for de forskjellige fondene kan være ganske ulikt. Det tar tid fordi mange fondsstyrer skal få uttale seg. Men Mjelde mener det vil være mulig å redusere de ca 40 fondene i porteføljen til halvparten så mange.

ARNE ASPHJELL

arne.asphjell@adm.ntnu.no

Ingen hurra for ni nye måneder

Instituttledere ved NTNU må sitte i styrerstolen lenger enn avtalt.

Det er NTNU-ledelsen som ber om at instituttlederne forlenger sitt engasjement med ni nye måneder. Bakgrunnen er at den nye instituttstrukturen kanskje ikke blir fastlagt før til høsten. Det er derfor liten vits å holde nye valg ved instituttene før det er bestemt hvilke som slås sammen og hvilke som overlever.

For å sikre at kontinuiteten i mellomtida opprettholdes, ber ledelsen om at instituttstyrerne bretter opp ermene for ni nye måneder. Mange av dagens styre, som i nesten tre år har hatt dette vervet, så fram til avsløsning etter nyttår.

Ikke heftig begeistret. Flere styre som Universitetsavisen har snakket

med, er ikke akkurat begeistret for dette. Selv om den forlengede stillingen ikke nødvendigvis kommer i direkte konflikt med andre gjøremål til våren, som forskningsfri, er det ingen tvil om at styrerjobben for mange er ei bær som skal bli godt å kvitte seg med.

Men dagens instituttstyrere aksepterer forespørselen om forlengelse. Olav Smidsrød ved bioteknologi sier han synes det er greit med kontinuitet i den prosessen NTNU nå står foran. Ida Bull ved Historisk institutt hadde sett fram til et aldri så lite skifte, men håper at instituttstrukturen ved Det historisk-filosofiske fakultet faller på plass i god tid før 1. september, slik at nyvalg kan skrives ut.

Men hvis ingen vil? – Jeg ville ha opplevd det som verre hvis det ble en

hastesak, sier styrer ved Institutt for marin prosjektering, Carl M. Larsen. Han synes det er riktig å bruke tida fram mot 1. september godt. Larsen ser heller ikke problemet i at en instituttstyrer kan ha planlagt noe annet. Da får jo bare nestleder stille opp.

Men hva om instituttstyreren ikke ønsker forlengelse? Og heller ikke nestleder? Det synes NTNU-ledelsen er for tidlig å si noe om.

– Vi har ikke tatt stilling til hva som skjer hvis det er noen som ikke ønsker en forlengelse, sier OU-direktør Trond Singaas til Universitetsavisen.

TORRE HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

nyheter

Alltid oppdaterte nyheter på
http://innsidaUT.ntnu.no/

– Fylkeskommunen visste at beregningsgrunnlaget var feil

Det sier tidligere universitetsdirektør Tor H. Johansen om byggeprosjektet RIT2000. Han mener at det nye sykehuset bør planlegges helt på nytt, uansett hvor det skal ligge.

Johansen, som har vært leder av brukerstyret for RiT2000, viser til at beregningsgrunnlaget for hele prosjekteringsarbeidet var feil. Dette resulterte i at bygningene ble underdimensjonerte, tomtene for små og kostnadene for lavt budsjettert. Dette mener han er forklaringen på budsjettoverskridelser som allerede har oppstått, og nevner bygginga av underjordisk garasjeanlegg som eksempel. – Garasjeanlegget skulle ha vært oppført i to etasjer og ble kostnadsberegnet til mellom 125 000 og 145 000 kroner per plass. Det ferdige anlegget har bare én etasje, og prisen økte til 250 000 kroner per plass!

Varslet i 1993. Johansen mener at den politiske ledelsen i fylkeskommunen kjente til disse svakhetene allerede i 1998. – Jeg kom sjøl med flere innspill som av en eller annen grunn ikke ble hørt. For eksempel gjorde jeg allerede i 1993 oppmerksom på at prosjektet

måtte sikre seg randsonetomter for å dekke plassbehovet som sannsynligvis ville oppstå. Videre varslet jeg om feil i beregningsgrunnlaget før den første byggeavtalen ble underskrevet i 1996. Jeg mente at rammene var estimert for lavt, på grunn av feil beregning av brutto/nettoareal, et forhold som medfører store kostnadsavvik, framholder Johansen.

Nå når utbygginga allerede er forsinket med et halvår, mener han det er betimelig å vurdere byggeplanene på nytt. – Nye løsninger og nye tomter bør velges, uavhengig om stedsvalget blir Dragvoll eller Øya. Jeg tror det er mulig å bygge et funksjonelt og godt sykehus begge steder. Hvis valget blir Øya, bør Marienborg vurderes som et interessant alternativ til nåværende tomtevalg, sier Johansen.

Utredningene har munnkurv. Delutredningene om Dragvoll-alternativet for RIT2000 begynner å bli ferdige, men det er lagt

tett lokk over opplysningene som er samlet inn. Alle som har deltatt i de til sammen fem utredningsgruppene, har fått munnkurv. Rapporten skal oversendes departementet innen 15. desember og blir ført i pennen av konsulentfirmaet Terramar ved Jon Østensvik.

Hensikten med utredningen er å avklare om det kan bygges et nytt sykehus på Dragvoll til enn lavere kostnad og risiko enn RIT2000-prosjektet på Øya. Utredningen skal inkludere en helhetlig vurdering av løsningsalternativene for universitets- og høyskoleformålene og hvordan samspillet mellom disse formålene og sykehusdriften blir ivaretatt.

Uheldige følger. De første sentrene, som utgjør første byggetrinn av RIT2000, skulle ha stått ferdig i 2003. Utsettelsen som følger av Dragvoll-utredningen, har uheldige konsekvenser for medisinerutdanningen ved NTNU. For det første er arealutvidelse en del av

Universitetsbygningene på Dragvoll kan komme til å få nye brukere. Så er de også som skapt for korridorpasienter. ARKIVFOTO.

forutsetningene for å kunne ta inn flere studenter. Ifølge en opptrappingsplan for medisinstudiet skal det årlige studentinntaket øke til 120 innen 2004. For det andre har de nye sentrene også blitt brukt som ei attraktiv gulrot for rekruttering av fagpersonell. Hvis byggeprosjektet på Øya blir ytterli-

gere forsinket, må det bygges provisorier. Det samme gjelder hvis det nye sykehuset blir lagt til Dragvoll. De provisoriske bygningene må inneholde både undervisningsrom og laboratorier.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

Døgnåpne internettkafeer fra nyttår

Nå skal Studentsamskipnadens kafeer gjøres om til døgnåpne internettkafeer. Som et første skritt på veien legges det opp trådløs nettforbindelse til Storkantina på Dragvoll, samt Kjelhuskafeen og vrimlearealet utenfor Magnetten på Gløshaugen.

Nettilkoblingen til de tre kafeene vil være klar fra 1. januar 2002, men blir i første omgang et prøveprosjekt. Hvis forsøket viser seg vellykket, vil sannsynligvis alle samskipnadens serveringssteder få samme tilbud. Hensikten er å gjøre det lettere for studentene å finne arbeidsplasser på campus.

Avlaster. Med bærbar pc-er kan studentene koble seg opp mot nettet og jobbe alene eller i grupper. Nye undervisningsformer, som f.eks problembasert læring, krever at studentene i mye større grad enn før jobber sammen i grupper og team. Men det er mangel på grupperom, og ofte trangt på datasalene ved universitetet.

– Vårt nye tilbud vil bedre kapasiteten begge plasser. Totalt finnes det hele 3000 sitteplasser på kafeene, og disse arealene er godt egnet til gruppearbeid, sier NTNUs IT-sjef Roar Aspli som hadde ideen og står bak prosjektet. Trolig blir NTNU det første norske universitetet som gir sine studenter et slikt tilbud.

Eneste bekymring er at det kan oppstå konflikter mellom vanlige spisesgjester og nett-

brukere. Hovedregelen vil være at spisesgjester alltid skal ha fortrinn. På alle kafeer vil det komme oppslag som forklarer «kjørereglene», som skal hindre gnisninger mellom spisende og surfende gjester.

Automatservering. På kvelds- og nattetid bør det imidlertid ikke oppstå kamp om plassene. Det blir ikke ordinær servering i kafeene utenfor vanlig arbeidstid, men Studentsamskipnaden vurderer å plassere ut flere automater som studentene kan benytte. Den eneste ekstra kostnaden som ellers følger med prosjektet, blir noe økt renhold. Det er NTNU som eier alle kafelokalene og som har ansvar for renholdet.

Hvis pilotprosjektet blir vellykket, står resten av kafeene for tur. For å kunne innføre trådløst nett i den største studentkafeen på hele NTNU, Eplet («Hangaren») på Gløshaugen, må det imidlertid først gjennomføres en mindre ombygging.

Strategisk valg. Prosjektet med døgnåpne internettkafeer er i tråd med NTNUs nye IT-strategi. Hvis forslaget overle-

IT-sjef Roar Aspli (t.h.) forklarer maskinstudent Torgeir Steen at han om noen måneder kan koble seg på nettet med pc-en sin når han sitter og jobber i Kjelhuskafeen på Gløshaugen. FOTO: ARNE ASPHJELL

ver høstens budsjettbehandling ved NTNU, vil alle fellesareal på universitetet bli utstyrt med trådløse nett i løpet av 2002. Ansattes kontorer skal imidlertid fortsatt ha tilkobling via kabel. En egen arbeidsgruppe med representanter fra NTNUs

IT-seksjon, Studieavdelinga, Teknisk avdeling og SiT Kafe er ansvarlig for prøveprosjektet med oppkobling av de første tre kafeene.

Den trådløse tilkoblingen vil kunne benyttes av både Windows-, Linux- og Mac-brukere.

IT-seksjonens Orakeltjeneste vil ha ansvar for brukerstøtte til kafestudentene.

JAN ERIK KAARØ

jan.kaaro@adm.ntnu.no

– Kom og se mappa mi!

Ved Geografisk institutt har de avskaffet dommedag. I hvert fall for noen. Nå skal «mappeevaluering» erstatte eksamen og sikre bedre læring for atten studenter.

– Dette kan bli veldig, veldig bra. Men da må all undervisning legges opp deretter. Foreløpig er nok tanken bedre enn gjennomføringa.

Det sier Ragnhild Sund og Kjell Sigurd Røisli, begge grunnfagstudenter ved Geografisk institutt. De studerer etter «mappe-konseptet».

Det betyr at de gjennom hele semesteret har ukentlige gruppesamlinger med veileder, og at de i stedet for å avlegge vanlig skriftlig eksamen i desember, selv skal presentere fire skriftlige oppgaver de har gjort i løpet av høsten.

Men i tillegg følger de vanlig undervisning, og det er her innvendigene kommer:

– Forelesningene dreier seg ofte om noe helt annet enn vi skriver oppgave om akkurat da. Og oppgaveskriving, presentasjon av og diskusjon om oppgavene tar nokså mye tid. Vi kommer lett på etterskudd, er deres erfaring.

Fra pugg til analyse. I årevis har studentgruppa for alternativ undervisning (AltUnd) etterlyst nye evalueringsformer. Nå gjennomfører altså Geografisk institutt et pilotprosjekt med mappeevaluering. Prosjektet skal gi et bedre læringsmiljø, stimulere til dybdelæring, fremme fleksibilitet og refleksjon, skape helhet, belønne personlige initiativ, og flytte fokus fra eksamen over til bearbeiding og analyse. Intet mindre.

De tradisjonelle undervisnings- og evalueringsformene, med forelesninger og eksamen, er på vei ut. Det blir understreket både i Giskes såkalte «kvalitetsreform» og i NTNUs nye undervisningsstrategi. I stedet skal fokus flyttes fra kortsiktig pugging over til tolking og bearbeiding av lærestoffet. Mer varierte og aktive undervisningsformer, og evaluering gjennom hele året, er mottoet.

Mappeevaluering er løsningen, mener AltUnd. Den tvinger studentene til å samle kunnskap over tid, jobbe jevnt og lære mer, og reflektere mer over både faget, læringsprosessen, egne kunnskaper og egne arbeidsmetoder.

Lærer presentasjon. Det er et ti-vektallsemne i samfunnsgeografi som dette semesteret blir prøvd ut som mappefag. 18 av de 50 grunnfagstudentene meldte seg som frivillige forsøkskaniner. De følger den ordinære undervisninga sammen med de andre, men har i tillegg gruppeundervisning under veiledning av studentassistenter. De har også gjennomgått et presentasjonskurs i regi av AltUnd.

Gruppene, som består av 4-7 studenter, krever aktiv deltakelse fra alle. Der gjennomgår og kommenterer de hverandres oppgaver. Der øver de seg også på skriftlige og muntlige presentasjoner. Veldig nyttig læring, mener våre to studenter.

Det geografiske mappeprosjektet ligger på et beskjedent plan. I Sunds og Røislis mapper ligger foreløpig to oppgaver. Oppgaveteksten var utformet slik at den ga rom for både valgfrihet og egne refleksjoner. Før semesteret er omme, skal det ligge fire slike oppgaver i mappa.

Selve evalueringsprosessen består i at faglærer fortløpende vurderer og kommenterer innholdet i mappa. Studentene skal dessuten ha en muntlig presentasjon med en intern og en ekstern sensor, hvor de får mulighet til å reflektere over hvordan læringsprosessen har foregått.

Vil fortsette. – Vi ønsket oss en evalueringsform som fremmer læring, og en riktigere måling av læring og kunnskapsnivå. Samtidig har studentene våre etterlyst skrive-trening og gruppeundervisning. Vi tenkte også strategisk: Dette kommer, her vil vi være tidlig ute! Derfor ble vi med på dette pilotprosjektet.

Det sier Anne Sofie Lægran, som er stipendiat på Geografisk institutt og prosjektleder for mappeforsøket. Hun synes resultatene så langt er mer enn lovende:

– Både «skoleflinke» og mer gjennomsnittlige studenter har utbytte av dette. De har fått nye arbeidsvaner og holdninger til studiet. Gruppene fungerer godt, studentene arbeider mye og får gode resultater på oppgavene. Men hvis mappe skal fungere, må det gjøres noe med studieopplegget. Det trengs flere midler til prosjektbasert læring og gruppeundervisning enn hva vi

Ragnhild Sund (t.v.) og Kjell Sigurd Røisli håper at mappesystemet blir obligatorisk ved Geografisk institutt, slik at all undervisning blir lagt opp deretter. Prosjektleder Anne Sofie Lægran (i midten) er helfrelst på mappe, og søker om midler til utvidelse av prosjektet.

har i dag. Forelesningsbasert undervisning går ikke sammen med mappe, slår Lægran fast.

Nå søker hun midler for videreføring og videreutvikling neste år. Geografisk institutt vil også prøve ut konseptet på fjernstudenter, og bruke det i et samarbeidsprosjekt med San Diego State University.

LISA OLSTAD

lisa.olstad@adm.ntnu.no

Tilpasser programvare

Trondheimsfirmaet Dossier arbeider med å utvikle et elektronisk system for mappeevaluering til bruk i det nye emnet i siv.ing.-studiet «Eksperter i team, tverrfaglig prosjekt». Eksperter i team er organisert i 35 «landsbyer», og tre av disse (ca 100 studenter) står på spranget til å prøve ut programvaren. Den elektroniske mappen skal dokumentere både prosjektarbeidet og teamutviklingsprosessen, og det betyr at studentene må skrive kontinuerlig om både fag og samarbeid. De elektroniske mappene vil inneholde tre nivåer: et individuelt, et for gruppa og et for evaluering (sensor og faglærer). Programvaren skal være klar til utprøving på nyåret.

Dette er mappe

Ei mappe er en idé og en tankegang. Den er også et sted – fysisk og/eller elektronisk – hvor du samler alt som angår deg og din faglige utvikling: Notater, oppgaver, prøver, produkter, rapporter, attester og karakterer, bilder og video, artikler, skisser, egne refleksjoner om faget og læringsprosessen, og så videre i det uendelige.

Mappa er ditt faglige og personlige materialforråd. Den er din utvidede cv, din dokumentasjon på det du har tenkt og gjort og tilegnet deg av

fakta

kunnskap. Den er din private eiendom.

Når mappa til slutt skal presenteres for en sensor for evaluering, viser du ikke fram alt. Du viser hvordan du selv har reflektert over faget, og hvordan dine kunnskaper har økt gjennom studiet. Du viser fram det du mener du kan best og det du er stoltest av. Slik flyttes fokus fra det du ikke kan (jfr tradisjonell eksamen) til det du vitterlig kan.

Advarer mot ensidighet

– Mappevurdering er et verdifullt alternativ til tradisjonell sluttteksamen i mange fag. Men det er viktig å huske på at dette er bare én av flere alternative evalueringsformer.

Det sier Vidar Gynnild, førsteamanuensis ved NTNUs Seksjon for universitetspedagogikk. Han understreker at NTNU trenger et mang-

fold av ulike former fordi behov og ressurser er forskjellig fra fag til fag – og at ulike evalueringsformer alle har både sterke og svake sider.

– Dessuten er det ikke bare evalueringsformen som er viktig, men også innholdet. I noen tilfeller vil det være aktuelt å kombinere ulike former, med vekt på både læring og kontroll, sier Gynnild.

Maner til Dragvoll-følelse

Studenter på Dragvoll misunner linjeforeningene på Gløshaugen. Nå begynner kampen for det gode Dragvoll-livet.

Mens linjeforeningene på Gløshaugen lever i beste velgående, er det vanskelig å få kontinuitet i linjeforeningene på Dragvoll. Etter ett år eller to forsvinner de fleste studentene fra faget.

Studentorganisasjonen NettVerket jobber til vanlig med kontaktskaping mellom studentene og næringslivet. Nå utvider det arbeidsområdene og har i samarbeid med de aktive linjeforeningene på HF- og SVT-fakultetet startet et såkalt Linjeforeningsforum.

Døde foreninger. – At flere linjeforeninger på Dragvoll ligger døde, er et trist faktum, synes Frode Restad. Han er koordinator for NettVerket, som står bak det nye Linjeforeningsforumet. Det består av representanter fra samtlige linjeforeninger på Dragvoll, og Restad håper et slikt forum kan bli et godt nettverk og en nyttig arena for utveksling av kompetanse, ressurser og ideer. Dessuten ønsker NettVerket å dra i gang de linjeforeningene som for tiden ligger nede, ved å tilby dem et forum de kan støtte seg til.

– I tillegg vil vi mane til en slags «Dragvoll-følelse» blant linjeforeningene, gjennom felles arrangement å la linjeforeningene på Gløshaugen hvor de har

lange køer for å bli tatt opp i foreningen. Slik kan vi få en heving i statusen til linjeforeningene og deres aktivitet, tror Restad.

Savner omsorgskultur.

– Det vi savner på Dragvoll, er en omsorgskultur. Det virker underlig på meg at teknologene skal klare det, mens vi som jo burde vite et og annet om menneskelige relasjoner, har problemer med å få samlet oss til en innsats for fellesskapet, sier Restad. Han ser for seg mye tydeligere linjeforeninger som kan være sosiale støttespillere for studentene. Dessuten kan oppgående linjeforeninger ta over der hvor fadderordninger slutter.

Men Nettverket ser ikke for seg badekarpadling, isbading og

spising av fiskeslo i god Gløshaugen-ånd. En av de konkrete ideene i første omgang er å opprette egne linjeforeningskontorer. Her kan folk stikke innom med matpakke og slå av en prat.

Festival på Dragvoll. En mer spenstig idé som det nye forumet har diskutert, er skolefester. For eksempel kan hele Dragvoll-campusen konverteres til en stor festarena. Gata gjøres om til karneval, Paviljong C til arena for poesi, Idrettsbygget blir konsertlokale, og på Låven herjer Namsosbandet DDE. Til sammen kan det bli en stor happening som kan gjøre det hyggeligere å være student på Dragvoll.

Frode Restad og resten av NettVerket er optimister for

framtidens linjeforeninger: – Vi ser et voldsomt engasjement og stor tiltakslust i de linjeforeningene som er aktive på Dragvoll. Disse gjør en kjempejobb for sitt miljø.

Enda mer kaffe. Nettverket er ikke bare bekymret for Dragvoll-ånden, men også for at inntaket av kaffe skal synke. De har nå satt i i gang en hovedfagskafé som skal spleise studenter med næringsliv. I tillegg får hovedfagsstudentene også anledning til å møte andre studenter og veiledere som har erfaring med denne typen oppgaveskriving. Det første møtet fant sted torsdag denne uken.

TOR HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Rugingen godt i gang i Inkubator Gløshaugen

Den blide senterleder Bjørn Inge Haugan bidrar til å holde humøret oppe hos unge etablerere.

FOTO: ARNE ASPHJELL.

Etter å ha vært i landflyktighet på Sorgenfri, er Inkubator Gløshaugen tilbake i Perleporten. Og nå begynner det å bli fart i klekkerivirksomheten.

I dag er det 17 aktive bedrifter som har tilhold i Inkubator Gløshaugen. Flere står i startgropa og venter på å få plass. Senterleder Bjørn Inge Haugan føler at virksomheten nå er over etableringsperioden og at «klekkeriet» fungerer slik det var tenkt. Siste nytt er at en nylig pensjonert bedriftsrådgiver har tilbudt seg å jobbe som konsulent en dag i uka for bedriftene i inkubatoren – gratis.

Fornøyd styreleder. Styreleder Ingvald Strømmen er også fornøyd med tempoet og omfanget av knoppskytingen. – Uten god forskning, ingen innovasjon og nyskaping, poengterer professor Strømmen. – Jeg er svært opptatt av at forskningen ved NTNU kan omsettes til nye produkter, gjer-

ne i form av en ny bedrift, sier han.

Hans egen forskning, som går på tørkeprosesser for næringsmidler, har gitt praktiske resultater. Trondheimsbedriften Dtech er et eksempel på dette. Bedriften har som mål å bli en betydelig internasjonal aktør innen produksjon av tørkede produkter i næringsmiddelbransjen.

I tillegg til å utvikle produksjonsteknologi for tørking av næringsmidler, har bedriften en egen produksjonsenhet i Gvarv i Telemark. Her utprøves prosessene i praksis, pluss at det produseres for salg, bl.a. tørket purreløk som leveres på det europeiske markedet.

Egen erfaring. Styrelederen for Inkubatoren er aksjonær, pådriver, faglig konsulent og

styremedlem i Dtech. Han har dermed egen erfaring fra etablering og drift av egen virksomhet, og han synes det er nyttig å ha den kommersielle tenkingen i bakhodet i sin forskergjerning. Strømmen berømmer ledelsen i Siva, Sintef og NTNU som tok initiativet til å etablere Inkubator Gløshaugen.

– Vi ser at det er inspirerende for mange at NTNU går foran med et eksempel og oppmuntrer til start av egen virksomhet, sier Strømmen, som mener det nå er lagt et godt grunnlag med Innovasjonssenteret og NTNUs strategiske plan for nyskaping. – Vi har meget god tilgang på søkere til inkubatoren, legger han til.

ARNE ASPHJELL

arne.asphjell@adm.ntnu.no

Ferrarien venter på Per Inge

Problemet med unge etablerere er at de er så veldig hemmelighetsfulle om sine businessideer. Slik er det også med Per Inge Mathisen. Men ifølge kameraten er det like før han kan iføre seg en rød Ferrari.

Vi får vite at forretningsideen er mikrobetaling av netttjenester, men stort mer vil han ikke ut med. Mikrobetaling vil i denne sammenheng si beløp på opptil 1-2 kroner. Hvis beløpet er opptil 20-30 kroner, omtales det på fagspråket som småpengebetaling, og hvis beløpet er større en dette, faller transaksjonen i kategorien e-handel.

Mikrobetaling er et hett område for nettbruk. En viktig årsak til at så mange nettbaserte forretningsideer har strandet den siste tida, er manglende inntekter. De store annonseinntektene som skulle komme via nettet er uteblitt, og det å skaffe seg inntekter på tjenestene som presenteres på nettet, er blitt den store hodepinen. En metode for å kunne ta betalt i meget små

beløp for små tjenester (for eksempel tilgang til en nettside), vil være et gullegg for nettbedrifter med magre inntekter.

Pre-inkubator. Det er derfor et interessant konsept trondheimsgutten Per Inge Mathisen ruger på. Og det er i rugekassen han sitter. Som en egen avdeling i Inkubator Gløshaugen er det nå etablert en egen «pre-inkubator». En pre-inkubator kan sies å være en slags fødestue for de som ikke helt er kommet ut av egget.

– Småbeløp som ti øre kan kanskje virke uinteressante, sier Mathisen, – men det er volumet som teller. For eksempel har Dagbladet 1 million lesere per dag på nettet. En tiøring fra hver av disse blir det penger av,

– Snart kan Per Inge (t.h.) la håret flagre i førersetet på en Ferrari cabriolet, mener kameraten Magnus.

FOTO: ARNE ASPHJELL.

understreker han.

– Men det må da vel være flere som jobber med akkurat dette?

– Ja, det er mange store aktører som prøver å få dette til, men foreløpig har ingen klart det, sier Mathisen. Derfor er han engstelig for å avsløre for mye, i hvert fall før patenteringen er i orden. Gjennom Leiv Eriksson Nyfotek (LEN) sin veiledningstjeneste har han fått bekreftet at ideen kan patenteres.

Såpass er han imidlertid villig til å røpe: Han har laget en simulering av kjernen i sitt mikrobetalingssystem, og dermed fått utprøvd at strategien virker. Han innrømmer at internett-ideer ikke er det hotteste for tida, men insisterer på at nettopp hans system – som gir mulighet for å ta seg betalt for små tjenester via nett – kanskje nettopp er det som skal til for å få litt økonomi i nettbusinessen.

Inspirerende sted. Mathisen er godt fornøyd med hjelpen

han har fått i startfasen. Mindre enn en uke etter at han tok kontakt med Inkubatorsjefen Haugan, hadde han fått kontorplass.

– Jeg opplever pre-inkubatoren som et inspirerende sted å være. Miljøet er godt, og det er viktig å omgås andre gründere. I et slikt miljø kan ideer testes og diskuteres. Daglig leder av inkubatoren, Bjørn Inge Haugan, er en nyttig all-round rådgiver med mange gode kontakter, mener Mathisen. Haugan er innfallsporten til Forny-programmet og miljøet ved LEN.

Mathisen har fått sin ungdomskamerat Magnus Hakvåg som fadder i gründermiljøet. Hakvåg er i ferd med å etablere ny bedrift basert på et termometer som kan måle kroppstemperaturen svært enkelt og nøyaktig. Han ligger litt foran i løypa, og kan anviser vei i labyrinten som ligger foran en gryende gründer.

– Hvis Mathisen får til sitt

prosjekt, vil han snart dukke opp i rød Ferrari. Garantert, skyter Hakvåg inn.

Lønnsomme netttjenester? De to karene legger ut om hvor mange informasjonsleverandører som nå er i ferd med å legge ned helt eller sterkt redusere sine netttjenester. De innser at det kan bli et problem at folk er blitt vant til å få informasjonen gratis over nettet, men tror at det vil være mulig å endre på dette. Nøkkelen ligger i at det skal kunne være mulig å avkreve kunden meget små beløp for slike tjenester. Så vil volumet bidra til lønnsomheten.

Nå jakter de to på interessante aktører i nettmarkedet, virksomheter som de kan lære av og ha fordel av å spille på lag med.

ARNE ASPHJELL

arne.asphjell@adm.ntnu.no

17 ferske firmaer i Perleporten

Bedrift

Agentus
Boost Communications
Deriga
Per Inge Mathisen
Innoware
Iwmac
Polygraf Forlag
Small Turbine Partner
Eagle Ultrasound
Eivind Fuglum
Geno Technology
Giant Leap Technologies
Inmonitor
Internet Learning Systems
Jarl Karlsen
Localhost Technologies
Ren Energi

Forretningsidé

Caching-teknologi
Kommunikasjon via SMS
Bransjetilpasset programvare for nett
Mikrobetaling via nett
Skreddersydd databaser
Alarmhåndtering via nett
Formidling av forskningsresultater
Turbiner for små vannkraftverk
3-D ultralyd
Elektronisk gjeting og overvåking
Magnetiske partikler for medisin
Programvare for finansinfo
Infoinnhenting fra nett
Infrastruktur for nettbasert læring
Mobile infotjenester
Effektiv lagring/gjenfinning av info
Strøm uten forurensning

fakta

VALG

Dekaner
Rektor
Kollegierepresentanter
Prorektor
Instituttstyrere

De vitenskapelige veier tyngst

Alle NTNUere stemmer både på kollegierepresentanter for sin egen gruppe, og på rektorat. Ved kollegievalget er en stemme en stemme, punktum. I rektorvalget blir din stemme imidlertid vektet. Det betyr, svært enkelt sagt, at en stemme fra en vitenskapelig ansatt – via et relativt komplisert regnestykke – veier tyngre i rektorskålen enn en skarve studentstemme eller en stemme fra de teknisk/administrativt ansatte.

Ellers takk!

Vitenskapsmuseet takker kontant nei til å stemme på nye dekaner og fakultetsstyrer ved «Fakultet for naturvitenskap» og HF-fakultetet.

Rektor Spjøtvoll har i et brev til Vitenskapsmuseet tilbudt de tilsatte ved Institutt for naturhistorie og Institutt for arkeologi og kulturhistorie stemmerett ved høstens valg på dekaner og fakultetsstyrer ved det nye «Fakultet for naturvitenskap» og HF-fakultetet.

Storparten av personalet ved disse to VM-instituttene skal i løpet av neste år fordeles organisatorisk mellom mellom de to nevnte fakultetene. Det er slik sett ikke ulogisk at de ansatte får et ord med i laget om hvem som skal lede dem. Museet er likevel lite begeistret for tilbudet:

«Dette bidrar til å skape unødig uro, usikkerhet og usikkerhet for hele museet. Vi anser dette som langt mer uheldig for det samlede personalet ved VM enn om et mindre antall ikke får delta i valg av dekaner og fakultetsstyrer for kommende valgperiode», skriver museets ledelse i et skarpt brev til KB- og HF-fakultetene.

– Uryddig. Museumsledelsen presiserer at det er det nye musumsstyret som i løpet av kommende vårsemester skal stå for gjennomføringen av organisatorisk fordeling av personalet. Den presiserer også at museet har lagt opp en systematisk prosess i forkant av at det nye styret tiltrer – noe som også vil innebære dialog med de to fakultetene. Det blir derfor høyst uryddig hvis instituttene og Senter for middelalderstudier alt nå skal forholde seg til nye kommunikasjonslinjer mellom seg og fakultetene, mener VM-ledelsen.

«I tiden fram til at styret har fattet sine beslutninger, anmoder vi derfor fakultetene om å vise respekt for dette gjennom å opptre formelt og forholde seg til Vitenskapsmuseet som organisatorisk enhet», skriver direktør Arne B. Johansen og adm. leder Astrid Langvatn.

LISA OLSTAD

lisa.olstad@adm.ntnu.no

Hiis Haugianere i tekstil valgkamp

Studentene engasjerer seg i rektorvalget, men er uenige om hvem som er best for dem.

Det er splittet mobilisering blant studentene i rektorvalget. For et par uker siden gikk flere sentrale studentpolitikere ut i studentavisa Under Dusken og støttet Kathrine Skrettings kandidatur som ny rektor ved NTNU. De tre kollegierepresentantene, nestleder i Studenttinget og lederne i Velferdstinget markerte tydelig at Skretting er deres førstevalg.

Nå kler motstanderne av Skretting på seg Hiis Hauge-trøya og varsler mobilisering for fysikkdekanen på Gløshaugen. Flere studenter fra Hiis Hages fakultet har trykt opp trøyer av rektorparet i håp om at det kan hjelpe på innsanking av stemmer.

Hjemmelaget. – Vi håper dette kan engasjere og provosere, sier studentene bak aksjonen «Studenten for Eivind og Julie». Lars Erik Walle og Henning Frydenlund Hansen går begge i fjerde årskurs i teknisk fysikk og har laget hver sin t-skjorte som støtter Hiis Hauge og Feilbergs kandidatur.

De forteller at de ble provosert av Under Dusken-artikkelen hvor det stod at Skretting ble støttet av alle studentene. Dette stemmer ikke, mener fysikkstudentene. T-skjortene er foruten en støtte til Hiis Hauge og Feilberg også en forhåndsannonsering av valget. Lars Erik og Henning håper at studenter gidder å bruke stemmeretten, og vil den siste uka selv henge opp plakater og gå med sine vaskbare T-skjorter til rektorvalgets slutt.

Uvalgene strides. Studentutvalget for siv.ing.-utdanningen har også bestemt seg etter

utspørring av kandidatene. Det vil ha Eivind Hiis Hauge. I en pressemelding skriver utvalget at vedtaket ble gjort etter en og en halv times utspørring av kandidatene, og at Hiis Hauge overbeviste studentene om at han var den som best ville ivareta sivilingeniørutdanningen og -studentenes interesser.

Studentutvalget for humaniora og samfunnsvitenskap støtter helhjertet og enstemmig Kathrine Skretting, og mener at hun er klar og tydelig i sin studentpolitikk. Det mener at Hiis Hauge neppe vil være en garantist for å sikre kontinuitet i gjennomføringen av undervisningsstrategien. På grunn av hans alder ser de ikke for seg at han kan være rektor for mer enn en periode.

Bør blæste begge. – Foreløpig støtter vi ingen, sier Håkon Midtaune, leder i studentutvalget for cand.scient.-utdanningen. Han understreker at utvalget vil oppfordre studentene til å stemme og at SU cand.scient. kommer til å blæste begge kandidatene. Madsen åpner likevel for at de i siste liten kan velge å hoppe ned fra gjerdet, og gå for ett av de to parene.

Da studentenes øverste politiske organ, Studenttinget, behandlet saken i forrige uke, ble det vedtatt å ikke gå ut med råd til studentene i det hele tatt. Uenigheten blant de 25 representantene i Studenttinget var for stor.

TORE HUGUBAKKEN

tore.hugubakken@adm.ntnu.no

Foreløpig er bare tre Eivind&Julie t-skjorter trykt opp av den splitter nye ministudentorganisasjonen «Studenten for Eivind og Julie». Lars Erik Walle (til venstre) og Henning Frydenlund Hansen håper at t-skjortene vil engasjere og provosere.

Men på Flystripa, siv.ing.-studentenes hovedgate, finner vi en annen oppfordring.

FOTOS: TORE HUGUBAKKEN.

7,5 prosent har avgitt rektoratstemme

I 1996 gikk vi mann av huse for å velge rektorat og kollegium. I 1998 gadd nesten ingen ta bryet. Tirsdag denne uka hadde 1589 personer stemt på ett av rektorparene.

Tall Universitetsavisa innhentet tirsdag formiddag, viste at 1589 studenter og ansatte til da hadde levert sine rektoratstemmer. Det utgjør 7,5 prosent av de stemmeberettigede.

Prosentvis er oppslutninga om kollegievalget vesentlig bedre: Her har foreløpig 253 av de teknisk/administrativt ansatte og 343 av de vitenskapelig ansatte stemt på kandidater i sin gruppe. Det er henholdsvis 15,5 og 16,5 prosent av de stemmeberettigede.

1996: Taktikkeri. Våren 1996 (valget ble utsatt et halvt år pga opprettelsen av NTNU året før) gikk hele 5236 menn og kvinner til urnene for å stemme på en av de fire rektorkandidatene: Emil Spjøtvoll, Eiliv Steinnes, Arne B. Johansen eller Karsten Jakobsen. Spjøtvoll gikk som kjent seirende ut av den omgangen. Ved valg på prorektor, kollegium og kollegieråd ble det avgitt 3745 stemmer. Valgdeltakelsen var i 1996 på 25 prosent.

1996 vil ellers bli husket som året hvor en påstått bevisst taktikk fra NTH-miljøet ga et nok så oppsiktsvekkende valgresultat: To innvalgte kvinnelige representanter til kollegiet måtte vike for to mannlige med lavere stemmetall, av hensyn til kjønnskvoteringa innenfor gruppen –

og dermed fikk vi et både manns- og NTH-dominert kollegium.

1998: Orgut-protest. Høsten 1998 var Emil Spjøtvoll eneste rektorkandidat, og valgoppmøtet ble deretter: Bare 403 personer tok bryet (to prosent av de stemmeberettigede), og av disse bare 45 studenter. En firedel av stemmene var blanke. Ved kollegievalget stemte 705 personer.

Valget 1998 var også preget av påstått taktikkeri fra det gamle NTH-miljøet, men denne gangen uten særlige konsekvenser. Derimot kunne valget karakteriseres som et protestvalg mot omorganiseringssprosjektet Orgut.

LISA OLSTAD

lisa.olstad@adm.ntnu.no

Den store rektorat-quizen:

Hvem vet mest om NTNU?

De er sikkert riktig flinke innen sine fagfelt, alle fire. Og skrive universitetspolitiske utlegninger kan de.

Men *kjenner* de den institusjonen de er så hissige på å lede? Hva vet egentlig Skretting, Strømmen, Hiis Hauge og Feilberg om universitetet og alt dets vesen? Hva vet de om alle oss andre og om det *vi* pusler med av smått og stort?

Universitetsavisa har utfordret kunnskapene til de fire. Uten jukselapp og helt på sparket har de hver for seg måttet svare på nedenstående 20 spørsmål.

Og de av våre lesere som selv tar testen, og som måtte komme ut med bedre resultat enn kandidatene, kan jo vurdere om de ved neste korsvei burde ta sikte på en karriere i Hovedbygningens førsteetasje.

LISA OLSTAD

lisa.olstad@adm.ntnu.no

1) Hvem var høgskolerektorer ved AVH og NTH for akkurat ti år siden? (Inntil 2 poeng)

Hiis Hauge: Magne Dybvig og Karsten Jakobsen
Feilberg: Eiliv Steinnes og Rolf Lenschow
Skretting: Jørn Sandnes og Rolf Lenschow
Strømmen: Magne Dybvig og Karsten Jakobsen

2) Omtrent hvor mange kvadratmeter eide og leide lokaler har NTNU? Godtar feilprosent på ti. (1 poeng)

Hiis Hauge: 600 000
Feilberg: En million. Så mye burde det iallfall være.
Skretting: 10 000
Strømmen: 500 000

3) Hvor mange doktorgrader ble avlagt ved NTNU i fjor? Godtar feilprosent på ti. (1 poeng)

Hiis Hauge: 150
Feilberg: 270. Så mange burde det i allfall være.
Skretting: 180
Strømmen: 200

4) Hvilket fakultet hadde i fjor flest studenter – og hvilket hadde færrest? (Inntil 2 poeng)

Hiis Hauge: SVT og APB
Feilberg: SVT og APB
Skretting: SVT og Marin
Strømmen: SVT og Marin

5) Hvilket fakultet hadde i fjor lavest jenteandel blant studentene? (1 poeng)

Hiis Hauge: Maskin
Feilberg: Maskin
Skretting: Marin
Strømmen: Maskin

6) Når ble Medisinsk teknisk senter offisielt åpnet? Ett år feil godtas. (1 poeng)

Hiis Hauge: 1990
Feilberg: 1990
Skretting: 1991
Strømmen: 1992

7) Hva heter dekanus ved Geofag og petroleumsteknologi? (1 poeng)

Hiis Hauge:
Ole Bernt Lile
Feilberg:
Ole Bernt Lile
Skretting:
Ole Bernt Lile
Strømmen: Ole Bernt Lile

8) Og hvem er styrer ved Romansk institutt? (1 poeng)

Hiis Hauge: Vet ikke
Feilberg: Lise Lorentzen
Skretting: Lise Lorentzen
Strømmen: Vet ikke

9) Ved hvilket institutt er det de underviser i modellering og identifikasjon av biologiske systemer? (1 poeng)

Hiis Hauge: Institutt for bioteknologi
Feilberg: Vet ikke
Skretting: Institutt for bioteknologi
Strømmen: Botanisk institutt

10) Og ved hvilket institutt hører Harry Borthen hjemme? (1 poeng)

Hiis Hauge: Kjent navn, men husker ikke.
Feilberg: Det er forskningsfartøyet til marinbiologene – men vet ikke hvilket institutt.
Skretting: Ja, hvor er han da? Gjetter på Vassbygging.
Strømmen: Vet ikke. Har hørt navnet, men det er ingen Gløshaugen-mann.

11) Hvor stor andel av Trondheims befolkning er studenter? Tre prosentpoeng feil godtas. (1 poeng)

Hiis Hauge: 12 prosent
Feilberg: 20 prosent
Skretting: 17 prosent
Strømmen: 16 prosent

12) Hva er normert studietid for en cand.scient.? (1 poeng)

Hiis Hauge: Fem år
Feilberg: Fem og et halvt år
Skretting: Fem og et halvt år
Strømmen: Fem år

13) Hva heter NTNUs tre botaniske hager? (Inntil 3 poeng)

Hiis Hauge: Ringve, Dragvoll og Kongsvoll.
Feilberg: Ringve og Kongsvoll.
Skretting: Ringve, Brattøra og Kongsvoll.
Strømmen: Ringve. Er det ikke noe på Snåsa også?

14) Hva er NTNUs fem tematiske satsingsområder? (Inntil 5 poeng)

Hiis Hauge: IKT, Energi/miljø, Marin, Materialer, Medisinsk teknologi.
Feilberg: IKT, Marin, Medisinsk teknikk.
Skretting: IKT, Energi/miljø, Marin/maritim, Materialer, Medisinsk teknologi.
Strømmen: IKT, Energi/miljø, Marin, Medisinsk teknologi.

15) Hvilket instrument spiller førsteamanuensis Bjørn Alterhaug først og fremst? (1 poeng)

Hiis Hauge: Bass
Feilberg: Saksofon
Skretting: Kontrabass
Strømmen: Cello

16) Hvilket institutt var det som i januar i år ble nedlagt og omgjort til «program» på grunn av interne stridigheter? (1 poeng)

Hiis Hauge: Idrettsvitenskap
Feilberg: Idrettsvitenskap
Skretting: Idrettsvitenskap
Strømmen: Vet ikke

17) Hvilken NTNuer ga for noen år siden navn til det utvalget som la fram ei innstilling om mer rettferdige inntektssystemer for kommuner og fylkeskommuner? (1 poeng)

Hiis Hauge: Jørn Rattsø
Feilberg: Jørn Rattsø
Skretting: Jørn Rattsø
Strømmen: Jørn Rattsø

18) Hvilken kjent designer har utformet NTNUs logo og grafiske profil? (1 poeng)

Hiis Hauge: Bruno Oldani
Feilberg: Vet ikke
Skretting: Bruno Oldani
Strømmen: Bruno Lundstrøm

19) Hva heter NTNUs eneste professor som underviser i latin, og hvor jobber vedkommende? (Inntil 2 poeng)

Hiis Hauge: Gunhild Vidén ved Institutt for klassisk filologi
Feilberg: Gunhild Vidén på Klassiske fag, Historisk institutt
Skretting: Gunhild Vidén, Historisk institutt
Strømmen: En eller annen ved Germanistisk institutt

20) Hvorfor står det en byste av Magnus Halvorsen i aulaen i Hovedbygningen på Gløshaugen? (1 poeng)

Hiis Hauge: Har ikke peiling.
Feilberg: Kanskje han var en gammel NTH-professor.
Skretting: Vet ikke.
Strømmen: Han var antakelig en sentral person når det gjaldt å reise selve bygget. Byggmester eller arkitekt, kanskje?

Ulidelig spenning under poengtelling

Full uttelling ville gitt 29 poeng. Resultatet ble slik: Hiis Hauge: 19, Feilberg 15,5 (det halve fordi hun tross alt visste at Harry Borthen er en båt), Skretting 20 og Strømmen 15 poeng. Dermed ble kandidatparet Skretting/Strømmen samlet sett

quizens vinner, dog med lavest mulig margin. Det framgår også av testen at rektorkandidatene gjorde det klart bedre enn sine pro'er. Hvilket er i full overensstemmelse med deres respektive aspirasjoner og helt som det skal være.

Riktige svar

1. Magne Dybvig og Karsten	medisinsk teknikk.	15. Kontrabass.
2. 487 000.	(Hb er et forskningsfartøy).	16. Idrettsvitenskapelig institutt.
3. 187.	11. Ca 17 prosent.	17. Jørn Rattsø.
4. SVT og APB.	12. Fem år.	18. Bruno Oldani.
5. Marin teknikk.	13. Ringve botaniske hage, Svin-	19. Gunhild Vidén ved Klassiske
6. 1991.	fag på Historisk institutt.	20. Halvorsen var stortingspres-
7. Ole Bernt Lile.	14. IKT, Energi og miljø,	21. Halvorsen var stortingspres-
8. Lise Lorentzen.	15. IKT, Energi og miljø,	22. Halvorsen var stortingspres-
9. Institutt for fysiologi og bio-	aler, Medisinsk teknologi.	

innblikk

FOTO: EVEN

FOTO: EVEN

HIT MEN IKKE Lenger 1: Under H-helga er huset fullt av gamle gjengfolk. Men mange må snu i døra når de vil mimre på den gamle hybelen sin. Den er bare tilgjengelig for de som har fått innslepp på forhånd.

HIT MEN IKKE Lenger 2: Innenfor denne døra har UKA casino med rulett og kort, men er ikke så glad i oppmerksomhet. Dette var det nærmeste vi fikk komme med kamera, var Uke-ledelsens klare melding.

FOTO: EVEN

NTNU-professor Tor Grande (i midten) og Vigdis Bjørlo (t.v.) har begge fedre som har gått på NTH. Faren til Knut Haugen (t.h.) var derimot pølsemaker.

FOTO: EVEN

Ivrige H-helgere tar gjerne en svingom i Daglighallen så snart Snaustrinda spelemannslag drar i belgen.

Den som har flest UKA-daljer, er sjef. Disse henger på Espen Olsen ved Sintef Materialteknologi.

FOTO: TONE

Professor ved Institutt for produksjons- og kvalitetsteknikk, Asbjørn Aune, har vært med på UKA siden 1957. Aune har som alltid ukejobb som casinovert. Ordensbåndet viser at han er Stormester. Det betyr at han er en av de få som kan dele ut ordener som for eksempel «Det Sorte Faar».

Bare to år igjen

Tobarnsfar Even ville treffe gamle raddiskompiser, mens Tone ville prøve å finne ut om slagordet «lykken er å møtes på UKA» også gjelder for mennesker over tretti. Med glitter og finstas kastet vi oss ut i H-helga. Husets dag.

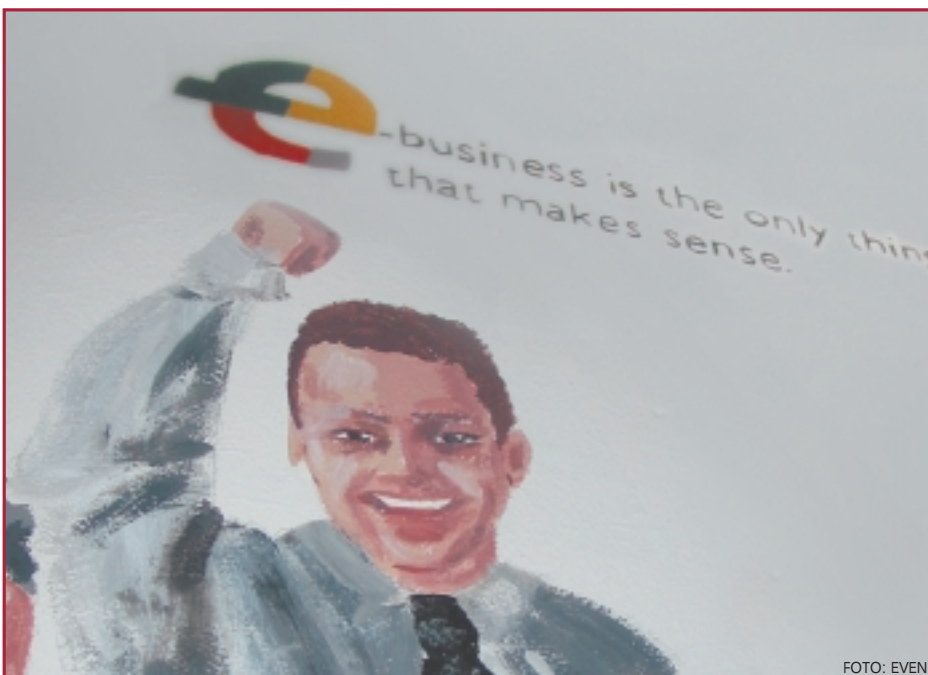

FOTO: EVEN

BUSINESS-KUNST: Alle reklameplakater som henger rundt på Samfundet under UKA, er håndmalte.

Alle helger under UKA har sin egen bokstav. H-helga tilhører Huset. Her møtes alle som har jobbet med UKA/Samfundet før. Og da gjelder det selvsagt å ha flest UKE-daljer. Alle som er med på UKA, får nemlig en medalje («dalje» på samfundsk) i belønning.

Når det gjelder jakkepryd, er det noen få som i tillegg kan smykke seg med en av Samfundets ordener. Høyest henger den gjeve «Ordo Equester Owium Nigrarium», bedre kjent som «De Sorte Faars Ridder Skabs Orden». Denne ble delt ut fram til 1968, med en liten gjenvissitt høsten 1999. Utmerkelsen gis til Samfundets ekstra flittige og trofaste, og overrekkes med maksimale mengder studentikos tullehøytidelighet.

Vi fikk ingen ordener for vår innsats i Under Dusken tidlig på 90-tallet, så fri for metall på brystet så vi derfor fram til en kveld med mye «Hallo, kossn står de' te' me' dæ», «ka driv du me», og «kor bor du hæn». Og ikke minst; «Kor mang onga har du?» Alt er nemlig ikke som før – selv om mange i løpet av H-helga gjør sitt ytter-

ste for å gjenskape livet fra den tida man var gjengmedlem og festet til langt utpå dagen. «Jeg greier ikke to dager lenger», klynket en klubbstyremann nærmere de førti.

Uansett: Even fant både diskusjonspartnere og gamle kompiser, mens Tone, som riktignok hadde gjort en del forarbeid, «fant lykken på UKA». Nå er det bare to år til neste gang.

EVEN GRAN og TONE KVENILD

even.gran@adm.ntnu.no/tone.kvenild@adm.ntnu.no

FOTO: TONE

PISSRENNE FOR KVINNER: To do bak samme dør gjør at også jentene kan skravle mens de tisser. Det eneste som mangler, er ei hylle å sette ølen på. Det har gutta...

IDI internasjonalt

Hele sju av de tolv sist tilsatte stipendiatene ved Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap (IDI) er utlendinger.

Et fargerikt fellesskap. To kinesere, en polakk, to litauere, en vietnameser samt en italiener er siste skudd på en allerede eksotisk stipendiatstamme ved Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap.

Eksotiske Trondheim. – Faglig høyt nivå og en trivelig by, svarer litaueren Raimundas Matulevicius på spørsmål om hvorfor han valgte å ta doktorgraden ved NTNU.

– Enestående livskvalitet, supplerer tyske Jörg Cassens. Det er ikke bare av genuin kinesisk høflighet at Jinghai Rao og Xiaomeng Su nikker samtykkende. De sju utenlandske datastipendiatene Universitetsavisa møter, synes alle å være på nett med så vel Trondheim som NTNU. Dessuten er de enige om at byen rett og slett er eksotisk, på godt og vondt.

– Det er samlet utrolig mye kompetanse innenfor et lite område. Dessuten er trøndere et hyggelig og åpent folkeferd.

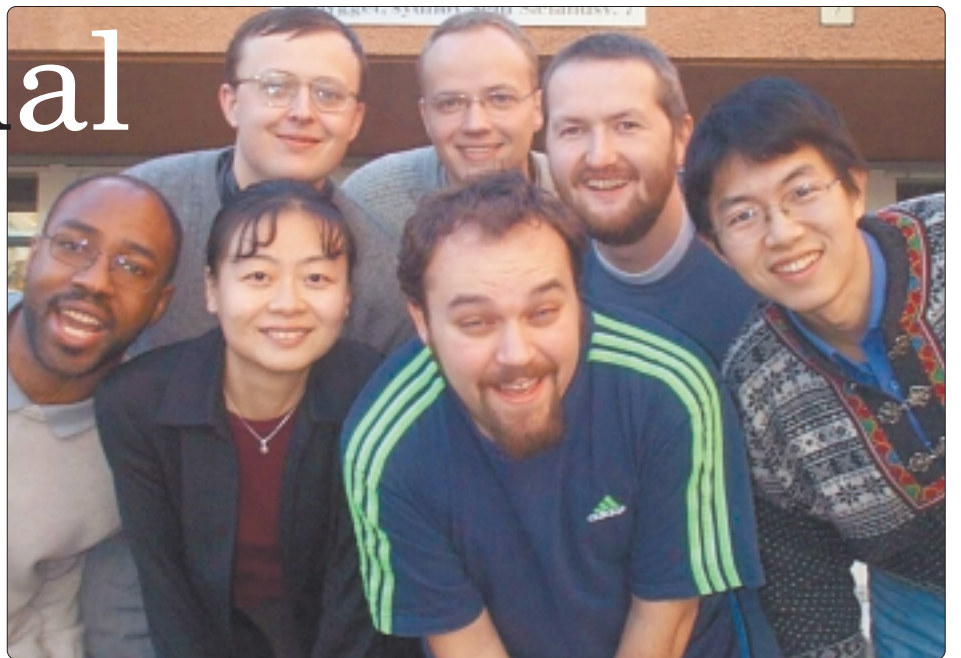
Men de kalde og mørke månedene fra oktober til og med februar blir vel eksotiske, fastslår Diego Federici med Milano-sommer i blikket.

Pengene frister. Jinghai fant veien mot nordlyset gjennom sin veileder i Kina, som tilfeldigvis er god venn med en professor på Gløshaugen. Imidlertid visste han hva han gikk til etter å ha tilbrakt et semester som utvekslingsstudent ved NTNU. Annerledes var det med Gerthory Toussaint.

– Jeg hadde lyst til å oppleve noe helt annet enn Frankrike og Paris. Og siden jeg aldri hadde hørt om Trondheim, ble NTNU et naturlig valg, humrer en delvis norsktalende Gerthory Toussaint. Ennå lite preget av norsk millimeterlikhetstankegang, legger ikke de vordende dataforskerne skjul på at økonomiske motiver er en viktig årsak til at de har satt av tre-fire år til å ta en doktorgrad ved NTNU, eller Norges Silicon Valley, som NTNU omtales i visse kretser, ifølge Jörg Cassens.

Viktig ressurs. Det er ingen bevisst strategi som ligger til grunn for den store andelen av utenlandske stipendiatere ved IDI, ifølge kontorsjef Bård Kjos.

– Enkelte faglærere rekrutterer rett

Som Microsoft og Internett kjenner heller ikke IDI landegrenser. Utenlandske statsborgere innehar brorparten av de siste stipendiatstillingene. Franske Gerthory Toussaint (fra venstre), Xiaomeng Su (Kina), Diego Federici (Italia), Raimundas Matulevicius (Litauen), Dariusz Strasunskas (Litauen), Jörg Cassens (Tyskland) og Jinghai Rao (Kina) stortrives.

som det er stipendiater fra sine respektive hjemland, direkte eller gjennom kolleger. I tillegg jobber instituttet aktivt opp mot en rekke utenlandske universiteter.

– Vi er stolte av at IDI er i ferd med å bli et internasjonalt studiested på doktorgradsnivå. Andelen fra utlandet nærmer seg det som er normalt ved interna-

sjonalt orienterte universitet i utlandet, poengterer Bård Kjos.

TROND OLDERTRØEN (tekst og foto)

trondol@stud.ntnu.no

Jakten på ny kunnskap

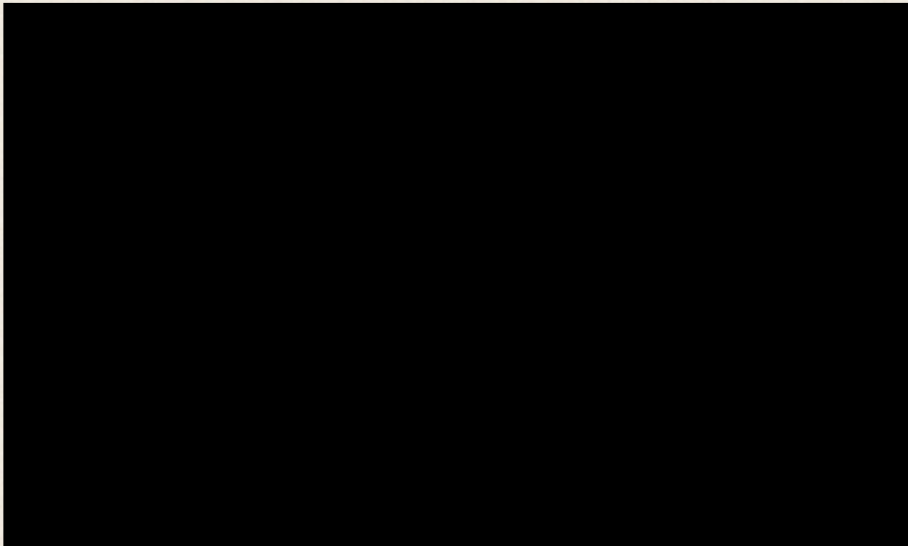
Oppdagelser som resulterer i nobelpriser, får ringvirkninger i alle beslektede forskningsmiljøer. Bit for bit avdekkes stadig nye sammenhenger.

Bak hver oppdagelse ligger møysommelig arbeid, motgang og skuffelser. Drivkraften er tørsten etter ny kunnskap.

Hans Krokan og Are Dalen er vertskap for medisinerne Christiane Nüsslein-Vollhard og Daniel Carleton Gajdusek under nobelprisarrangementet ved NTNU første uka i desember. Både Krokan og Dalen arbeider innen beslektede fagfelt. Dalen har virussykdommer og mikrobiologi som spesialområde. På forskningssiden er Krokan involvert i flere prosjekter som handler om DNA-reparasjoner. Ved alle former for kreft foreligger genetiske endringer som skyldes skader på arvematerialet som ikke har blitt reparert. Stadig avdekkes nye årsakssammenhenger som gir ny kunnskap om de kompliserte prosessene.

Fellestrekk. Forskningen har et fellestrekk med Nüsslein-Vollhard og Gajduseks arbeider ved at den handler om de grunnleggende prosessene i organismen, og at bruk av enklere modellsystemer som bakterier eller bananflue gir de avgjørende resultatene som har gitt oss innsikt i det som foregår i mennesket. I Trondheim handler det om hvordan arvematerialet holder seg intakt over tid. Hos Nüsslein-Vollhard i Tübingen handler det om å forstå hvordan egget utvikles til en organisme.

Alle levende organismer er bygd opp etter samme grunnprinsipper. Derfor kunne Nüsslein-Vollhard bruke bananflueegg som forskningsmateriale og overføre resultatene til mennesket. Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi bruker ofte bakterier og gjærceller som forskningsmodeller. Det humane DNA

Daniel Carleton Gajdusek fikk nobelprisen i medisin i 1976, for oppdagelsen av mekanismene bak kugalskap. Denne kua var i faresonen forrige gang alarmen gikk i Norge.

FOTO: SCANPIX.

reparasjonsproteinet og det tilsvarende genet som gruppen opprinnelig klonet og har arbeidet med i mange år, er for eksempel svært likt i bakterier og mennesker. Og kunnskapen man har fått fra bakterier, har ofte blitt veiledende for forskningen på det tilsvarende systemet hos mennesket.

Nå arbeider gruppen også med et annet DNA reparasjonsprotein der informasjonen fra bakterier har vært avgjørende for å forstå prosessen i mennesker. I tillegg til genteknologien har bioinformatikk vært avgjørende for framgangen i denne forskningen.

Forutsetninger. Nüsslein-Vollhard og hennes forskergruppe fant nøkkelen til å forstå hvordan kroppsdelene blir anlagt og hvilke gener som styrer dette i befruktede egg. Gajduseks forskning på mennesker og dyr la grunnlaget for ideen om en ny type smittestoff, et sykdomsfremkallende protein som fins i hjernen hos både mennesker og dyr.

Nüsslein-Vollhard og Gajdusek brukte henholdsvis 20 og 40 år på arbeidene som til slutt ga dem nobelpriser i medisin. I starten kan vi regne med at de famlet mer og mindre i blinde. I beste fall

hadde de en idé om hva de skulle lete etter, men ikke den fjerneste anelse om hva funnet skulle lede til. Underveis opplevde de helt sikkert både motgang, skuffelser og problemer med tvil og tro.

Hva kan ha vært drivkraften? Hvilke forutsetninger må være til stede for å drive denne type forskning?

Det gode miljø. – Et godt forskningsmiljø tar lang tid å bygge opp, men kan ødelegges på et øyeblikk, fastslår Hans Krokan, professor og instituttleder ved Institutt for kreftforskning og molekylærbiologi. Han legger til at de beste forskningsmiljøene han kjenner til, uten unntak er bygd opp rundt visjonære og aktive enkeltpersoner eller mindre grupper, og ikke som følge av strategiske beslutninger på politisk nivå. Slike personer er gull verdt for en forskningsinstitusjon, om de får det nødvendige armslag.

– Størrelsen på forskningsmiljøet har også betydning, framhever Krokan. – Det må ikke være så lite at det hindrer slagkraften, men ikke så stort at det blir u håndterlig. Videre er tilstrekkelige ressurser en absolutt forutsetning. Og dette handler ikke om materiell overflod

Ringvirkninger

Over hele verden forskes det intenst for å finne ut mer om prionet som framkaller sykdommer som for eksempel kugalskap og Creutzfeldt-Jakobs. I dag er det klart at kroppen ikke har noen mekanisme for å bryte dem ned, – i stedet hopper de seg opp og blir liggende og ødelegge hjernen. Mekanismene bak dette, og når og på hvilken måte de begynner å gjøre skade, er fremdeles ukjent.

Så langt fins ingen medisiner som kan kurere prionsykdommer. Verken vaksiner, antibiotika eller kirurgiske inngrep kan stoppe dem. Men ettersom nye hemmeligheter blir avdekket og forståelsen øker, så øker også muligheten for å forebygge og behandle. En annen viktig konsekvens av denne forskningen er å forstå betydningen av slaggstoffer som hopper seg opp i hjernen ved de såkalt degenerative hjernesykdommer hos eldre. En finner ansamlinger av proteiner av annen type enn prioner ved Alzheimers sykdom. Denne tilstanden er ikke smittsom. Det kan også være fellestrekk ved mekanismene for utvikling av denne type hjerne- sykdom og prionsykdommene.

(Kilde: Professor dr.med. Are Dalen)

eller ekstragavanse, men for eksempel om å få tid nok. Tid til å iverksette og gjennomføre det vi vil holde på med, og rom til prøve og feile. Vi må ha aksept for at ikke alt vi holder på med, kan føre til suksess. Grunnforskning kan ikke styres etter umiddelbare nytteprinsipper. Vitenskapen er ikke primært til for å brukes, men for å gi økt kunnskap. God forskning drives framover av indre tro og kunnskapssøken. Derfor er det en stor misforståelse å tro at forskere kan styres etter overordnede forskningsstrategier, framhever Krokan.

SYNNØVE RESSEM

synnove.ressem@adm.ntnu.no

Beretningen om 25 000 ord

Verdens første rumensk-norske ordbok er nå i handelen.
En professor har betalt av litt på takknemlighetsgjelden sin.

Til daglig underviser Arne Halvorsen i fransk språk. Romansk institutt ved NTNU har ikke andre fag å tilby. Fransk, og noen vektfull italiensk.

Men det er rumensk som står profesorens hjerte nærmest. Historien om Arne Halvorsens ordbok er også historien om en ung manns møte med en annen kultur, og en livslang kjærlighet til landet og språket der nede i det sørøstlige hjørnet av Europa.

Ble overvåket. Interessen for Romania våknet i 1967 da Arne Halvorsen som ung Oslo-student i romansk språkvitenskap fikk tilbud om å undervise i norsk ved universitetet i Bucuresti. Det ble et møte med en annen politisk virkelighet.

– Det var forbudt for rumenerne å omgås vest-europeere uten tillatelse fra det lokale partikontoret, selv om forbudet ikke alltid ble like hardt håndhevet. Men sikkerhetspolitiet visste utmerket godt hva vi utlendinger holdt på med. Det fikk jeg bevis for da en svensktalende rumener ved en anledning kom til å snakke om noe han bare kunne ha lært gjennom mine private brev hjem til Norge. Andre utlendinger kunne fortelle at rumenere de hadde hatt grei kontakt med, plutselig ikke «kjente» dem lenger. Da hadde rumenerne fått beskjed om å slutte å omgås kapitalister.

Et kunnskapsrikt folk. Overvåking og isolasjon til tross: Rumenernes kunnskaper om resten av verden var imponerende, minnes Halvorsen:

– Jeg følte meg som en uvitende barbar. Jeg kunne bare det lille jeg hadde lært på universitetet. Mine jevnaldrende i Romania boltret seg i latin og gresk. De hadde enorme kunnskaper og la stor vekt på å vite mest mulig om Vesten. Jeg kunne komme i selskap, og når folk hørte jeg var nordmann, la de ut ikke bare ut om den norsk litteraturen, men også om norske komponister jeg aldri hadde hørt om!

Fra Romania dro Arne Halvorsen til universitetet i Lund. Der tok han svensk hovedfag i rumensk – og prøvde å gjøre et levebrød av sine kunnskaper. Det ble ingen ubetinget suksess.

– Som frilanser hadde jeg i alt to oppdrag. Jeg oversatte en rumensk film for NRK og et brev for Kon Tiki-museet, fra en sint rumener som mente Thor Heyerdahl tok feil, smiler Halvorsen.

Sikkerhetsfare. På 1970-tallet ble det vanskeligere å holde kontakten med gamle venner og kolleger i Bucuresti. Romanias kontakt med omverdenen ble mindre. Forbudet mot kontakt med utlendinger ble hardere håndhevet. – Etter hvert ble det så ille at jeg følte det var å ta sjanser overfor mine bekjentes sikkerhet å ta kontakt, forteller Halvorsen.

Kort tid etter kommunistregimets fall i 1989 ble Arne Halvorsen sendt ned av Det norske universitetsråd for å finne ut hvordan det sto til med rumenske universiteter. Det var så som så: – Folk var entusiastiske. Det var som om de nettopp var blitt sluppet ut fra et bur. Men

FOTOS: TORE HUGUBAKKEN

utstyret på universitetene var elendig. Fullstendig utslitt. Da jeg kom hjem, skrev jeg til alle norske universiteter og høyskoler og ba dem sende det de hadde av papir, bøker, skrivemaskiner og lignende. Til slutt sa rumenerne stopp. De ville ikke ha flere norske skrivemaskiner som ikke lot seg reparere.

Bakerst i klasserommet. Halvorsen har ved flere anledninger vært valgobservatør i Romania og i den rumensktalende republikken Moldova. Han er klar på at Romania er det landet som sitter bakerst i det europeiske klasserommet:

– Det ligger på bunnen når det gjelder utenlandske investeringer. I europeisk presse når det ikke fram. Dette føles underlig for rumenerne. De følger seg som vest-europeere. Den jevne rumener sier: «Vi er et romansk folkeslag. Vi er et søsterfolk til franskmenn og italienere. Bulgarene og ungarene er en helt annen type».

De er skuffet over at de ikke trekkes inn i den vest-europeiske varmen.

Latinsk påvirket.

Noe av bakgrunnen til denne vest-

europeiske orienteringen er å finne i den rumenske språkhistorien.

– Den latinske språkpåvirkningen har vært større i Romania enn i landene om-kring, forteller Halvorsen. – Midt på 1800-tallet ble dessuten det rumenske språket romanisert. Mange av de slaviske ordene ble erstattet av franske og italienske. Moderne rumensk minner mye om disse språkene.

Og selv om det av historiske årsaker er store spenninger og kulturelle ulikheter mellom innbyggerne i ulike deler av landet, er dialektforskjellene små. – Jeg lærte Bucuresti-rumensk, men har ingen problemer med å forstå rumensk talt helt oppe ved den ukrainske grensen, sier Halvorsen. – På den måten følger nok rumenerne seg som ett folk.

Takknemlighetsgjeld. 34 år etter student Halvorsens første møte med det rumenske språk, foreligger nå altså hans bidrag til europeisk forbrødring. Seks år har det tatt fra han optimistisk gikk løs på utropsordet *a* og til han – temmelig sliten – kunne sette punktum etter *zvonist* (ryktesmed). Mellom disse ordene ligger 25 000 andre, alle utførlig forklart og eksemplifisert. Og med dette har vi fått den første ordbok som går fra et rumensk til et skandinavisk språk.

Man kan lure på hvorfor mannen i det hele tatt fant på slik galskap. For det var ingen som hadde bedt ham om det. Svaret er så enkelt som: takknemlighetsgjeld.

– Det betydde mye for meg som ung mann at jeg lærte en annen kultur og et annet folk å kjenne. Jeg følte meg nærmest forpliktet til å formidle noe av det

rumenske til nordmenn. Med denne ord-boka vil nordmenn ha bedre muligheter til å lære seg rumensk. Den blir et bidrag til å fylle tomrommet mellom Romania og Norge, forklarer han.

Underlig arbeid. Det er nok bra professoren ikke visste hvor omfattende prosjektet skulle bli. Da er det ikke sikkert det ville blitt noen bok.

– Det er en underlig form for arbeid. Ordboka er en tekst, men den har helt bestemte egenskaper som få andre tekster har. Alle artiklene må være laget over samme lest. Samme slags opplysninger skal inn for hvert eneste ord, og i samme rekkefølge slik at brukeren kan gjenkjenne systemet. En blir litt firkantet i hodet av å holde på sånn, innrømmer han.

Et tilbakevendende problem var å finne norske ord for betegnelser som brukes på rumensk, men ikke på norsk:

– Rumenerne har for eksempel langt flere ord som angår folks væremåte og utseende, enn vi har. Hvor stygge, vakre, rare, voldsomme eller usedelige folk er. Jeg kunne sitte i dagevis før jeg fant en oversettelse jeg var tilfreds med, og følte ofte at mine norskkunnskaper ikke strakk til.

Åtte rumenske språkforskere har gjennomgått den rumenske delen av ordboka. Men den norske delen er Halvorsens eneansvar.

En rumensk-norsk ordbok har neppe særlige sjanser til å bli hovedbok i en norsk bokklubb. Men den har likevel et visst marked, mener Halvorsen, både blant skandinaver og blant rumenere. Etter hvert som det ble kjent at ei ordbok var på beddingen, ble han kontaktet av rumenere over hele Skandinavia, som lurte på når boka ble ferdig.

Ingen tilbud i Norge. I Norge er det ikke lenger mulig å studere rumensk. Tilbudet som var i Oslo, er lagt ned. Halvorsen mener dette sier mye om Norges holdning til omverdenen:

– Mens Norge ikke har råd til å undervise i rumensk noe sted, har det fattige Romania norsktilbud i Cluj og Bucuresti. Norge har en provinsiell holdning til små og mellomstore språk. Vi innbiller oss at bare vi lærer oss engelsk, er alt greit. De gode språktilbudene i Oslo er rasert bort. I Trondheim har det ikke vært vilje til å bygge opp rumensk som universitetsfag. Nå underviser vi bare i de store verdensspråkene. I bokbransjen skjer det samme. En norsk forlegger vil aldri utgi en utenlandsk bok som ikke allerede har et renommé i store språksamfunn. Å komme til en norsk forlegger og si «her er en glimrende bok på rumensk. Den er dessverre ikke oversatt til verken engelsk eller fransk» – ja, det kan du bare glemme!

Nesten konsul. Arne Halvorsens utrettelige innsats for det rumenske har gjort ham til en høyt estimert person i den rumenske ambassade i Oslo. Så høyt at ambassadøren der har gjort gjentatte forsøk på å gjøre ham til rumensk konsul i Trondheim. Forsøkene har strandet på det faktum at professor Halvorsen i sin tid ble tilsatt som embetsmann, og norske embetsmenn har ikke lov til å «tjene en fremmed makt».

Så noe konsulatskilt kommer neppe opp på den professorale husvegg på Berg med det første. Men fortsatt mangler det norske folk en rumensk grammatikk. Og Arne Halvorsen innrømmer: – Jo, hvis jeg orker, blir den det neste prosjektet.

VERMUND VENN

vermundv@stud.ntnu.no

Tok skapet i egne hender

– Ikke penger på budsjettet, fikk folka på Snekkerverkstedet til svar da de så pent ba om nye kontormøbler. Litt surt kanskje, siden det er nettopp disse karene som sørger for å lage inventar der det er nødvendig med spesialtilpasning.

Resultatet ble at snekkergjengen valgte å lage sine egne kontormøbler, et prosjekt de jobbet på «i ledige stunder», som de selv uttrykker det. Nå sitter snekkermestrene Knut Tverdal og Johan Hjalmar Askimshalten omgitt av fine reoler og pulter i bjørk, laget på verkstedet i naborommet.

Kulturhistorisk. Det er disse karene som med førsteklasses håndverk sørger for at NTNUs mange historiske bygg og interiører beholder sitt originale preg. For eksempel er dører og listverk som snekkerverkstedet lager til den ærverdige Hovedbygningen, så samvittighetsfullt reproduisert at det er umulig å se forskjell på nylaget kopi og nesten hundre år gamle originaler.

– Vi får mange tilbakemeldinger fra fornøyde kunder, for-

teller Tverdal. Han legger til at det også blir mye «blautkak», fordi kundene påskjønner innsatsen.

NTNUs snekkerverksted fyller en viktig kulturhistorisk funksjon. Verksted som kan ta avanserte oppdrag innen fin-snekring, begynner å bli mangelvare. – Nå er det bare Nidarvoll Trevare i tillegg til oss, som påtar seg oppdrag av denne typen, sier Knut Tverdal.

ARNE ASPHJELL (tekst og foto)
arne.asphjell@adm.ntnu.no

Snekkermestrene Knut Tverdal (t.v.) og Johan Askimshalten trives godt med stilige kontormøbler i bjørk, produsert på eget verksted.

Driftsrapport
Universitetsavisa starter en serie med små glimt fra driftens avdelinger – vi presenterer menneskene som får universitetet til å «gå rundt».

«Man kan jo ikke se noen grense under vann...»

Er det noen der ute som kjenner det krible i leselystmuskelen av tittelen: «Integration of force/torque sensor on a ROV/Manipulator system»?

Kanskje ikke? Vel, det er ikke navnet på en av høstens forventede bestselgere i bokhandelen, men tittel på en hovedoppgave levert ved Institutt for teknisk kybernetikk. En saumfaring av titler på hovedfagsoppgaver og diplomoppgaver ved NTNU kan både pirre nysgjerrigheten, kile lattermuskelen, vugge deg i søvn eller gi deg den ekle helt-utenfor-Mensanivå-følelsen.

Det er nok ikke alltid lett å trylle fram et genialt navn på den avsluttende rapporten. Men hvor mye tankearbeid legger egentlig studentene i å finne gode navn på sine akademiske førstefødte?

Katastrofal. – Egentlig har jeg ikke tenkt så mye på dette med tittel, avslører Roger Nybroen, hovedfagstudent i filmvitenskap. Han studerer katastrofefilmer på 70-tallet, som «Inferno i Flamme» og «The Poseidon Adventure» og forteller at katastrofefilmene var en filmsjanger som vokste seg stor og latterlig på 70-tallet. Foreløpig arbeidstittel på oppgaven er: «Fra katastrofefilm til katastrofalt dårlig film.» Men det navnet kan forandre seg når det nærmer innlevering ut på våren.

– Jeg håper og tror sensor setter pris på en sprek oppgavetittel, forteller filmstudenten, som understreker at innholdet selvfølgelig er det han kommer til å legge mest vekt på.

Tørt er greit. Instituttstyrer ved Nordistikk og litteraturvitenskap, Brit Mæhlum, har sensurert bortimot 30 hovedfagsoppgaver og bryr seg heller lite om hva oppgaven har for navn.

– Det er mye viktigere hva de innledningsvis sier at de vil gjøre i oppgaven, og at de faktisk gjennomfører det de har lovet.

I en slik sammenheng blir tittelen ganske sekundær, poengterer Mæhlum. Hun er også veileder på hovedfag, men oppmuntrer ikke hovedfagsstudentene til kreative ordspill i tittelen.

– Jeg bruker å si at det er bedre å ha en litt tørr og kjedelig tittel, enn en som er mer eller mindre mislykket, eller trendy, morsom, ekstrem eller akademisk.

Mæhlum minnes at det var en trend da hun selv tok hovedfag i 1984, å velge et tankevekkende sitat som hovedtittel og med en saklig undertittel. Mange språkopp-gaver hadde titler som prøvde å være litt morsomme.

– Jeg er redd det ofte ikke var like morsomt for andre, sier Mæhlum, som gladelig innrømmer at hun også hadde et sprekt utsagn, men en saklig tittel på sin hovedoppgave. Nemlig: «I grunn så faller det meg naturlig asså når je er i sammen mæ byfolk at jeg prater fint': språklige variasjonsmønstre hos innflyttere i Oslo».

Hopper etter Kandura.

«Tilværelsens uutholdelige tetthet» landet i hodet på sosialantropologen Tone Welde på slutten av hovedfagsstudiet. Oppgaven handler om de innsatte i fengselet Leira utenfor Trondheim.

Hennes medstudenter likte tittelen. Det gjorde også sensorene. Det første de gjorde under eksamen, var å rose navnet på avhandlingen. Men hun er usikker på om det ga seg utslag på karakteren.

– De falt ikke for resten av oppgaven, minnes Welde.

TORE HUGUBAKKEN
tore.hugubakken@adm.ntnu.no

ILL.: ELIN HORN

Fantasi eller saklighet...

Universitetsavisa har surfet på NTNU-nettet og funnet noen titler:

Amigos para siempre? – Venner for alltid? En studie av gatebarn, arbeid og vennskap i Puebla, Mexico. (Sosialantropologi)

She is a rebel! Kvinner, kjønn og rock i et sosialantropologisk perspektiv. (Sosialantropologi)

«I begynnelsen var DDR» Om selvframstillingen i det moderne Berlin. (Sosialantropologi)

«Rädda Norge» En analyse av planer for en svensk militær offensiv i Norge

våren 1945, politiske og operative aspekter. (Historie)

Blant Gore-tex og Fretex Kultur og identitet i NTNU-studentens hverdag. (Geografi)

«Man kan jo ikke se noen grense under vann...» Ein studie av Norge si rolle på SN-konferansen om fiske på opent hav 1993-1995. (Statsvitenskap)

Blant teknologer og naturvitere er det stort sett sakligheten som råder grunnen og her må man lete lenge for å finne

de språklige godbitene. Her kan oppgavene for eksempel hete:

Integration of force/torque sensor on a ROV/Manipulator system (Teknisk kybernetikk)

Syntetisk kombinasjon av antioksidanter selen og vitamin E, direkte og i bæremolekyler. Syntese av selen-derrivater av vitamin E. (Kjemi)

Kanban styring av komplett produksjonsprosess av styrekolonner (Produksjons- og kvalitetsteknikk)

debatt

Si din mening, men skriv kort! Innlegg kan sendes via e-post: medieseksjonen@adm.ntnu.no. Innsendte manus kan bli forkortet. Fortsett gjerne diskusjonene på nettet: **ntnu.fritt-forum** (tilgjengelig fra «Innsida», der alle innlegg blir lagt ut etter at avisa er trykket).

Til Knut fra Eivind (med erfaringer som svarteper)

Forskningsledelse og instituttledelse er to forskjellige ting. Og vi trenger et fjerde, uformelt nivå, skriver rektorkandidat Eivind Hiis Hauge.

I forrige nummer av UA lufter du din bekymring for prosessen frem mot større institutter, for hvordan disse instituttene skal kunne ledes, og om det overhodet finnes vettuge mennesker villige til å ta på seg en så utakknemlig oppgave.

Du vil sikkert fortsatt være bekymret etter å ha lest dette innlegget, jeg er ingen mirakelmann. Men jeg kan i alle fall si noe om mine egne erfaringer med noen av problemene du reiser. (For ordens skyld: Jeg ser det ikke som min oppgave å begå fin-tolkninger av lovutkast, notater eller kollegievedtak. De får stå på egne ben.)

Først noen ord om faggrupper. Våre ærede konkurrenter til rektoratjobbene har sagt og skrevet mye vakkert om faggrupper, og det slutter jeg meg helhjertet til. Som nybakt sivilingeniør ble jeg direkte innlemmet i professor Wergelands gruppe i teoretisk fysikk. Et utrolig inspirerende miljø, med forskningssamarbeid på kryss og tvers, stimulerende fagdiskusjoner ved lunsjen, og nettopp den samhandlings-atmosfæren vår lokale fotballprofet ustanselig snakker om.

I Seattle fikk jeg en tilsvarende opplevelse mange år senere. Den som har levd i en slik velfungerende faggruppe, har fått etablert en verdi for livet. Ikke alle har vært så heldige, men det er min overbevisning at denne arbeidsformen vil alle fagmiljø ha glede av. Å komme dit krever kulturutvikling. Så delikate vekster kan nok oppmuntres, men slett ikke beordres ovenfra. De må gro frem nedenfra.

Forskningsledelse hører faggruppene til, i den direkte, deltagende forstand. Instituttle-

delse er noe annet. Et institutt bør bestå av et knippe faggrupper, og det er ikke realistisk at instituttlederen er en daglig forskningsleder for helheten. Instituttlederen har derimot et overordnet ansvar for faglig strategi og utvikling, for instituttets undervisningsportefølje, for økonomi og for personalet. Men hun jobber ikke alene. Hun har et styre å forholde seg til i de overordnede sakene og en ledergruppe i det daglige, gjerne bestående av faggruppelederne.

En slik struktur innebærer et fjerde, uformelt, nivå. Og det skal selvsagt ikke holdes hemmelig for noen. Men det er viktig at det nettopp er uformelt. Erfaringene viser at dette gjør utvikling og omstilling langt lettere enn når formelle instituttgrenser gjerder inn små enheter. En rimelig grad av inhomogenitet er heller ingen ulykke, det avkrever instituttlederen overblikk og helhetssyn. Delegering er det selvsagt ikke forbud mot, hva som bør delegeres hvordan er et pragmatisk spørsmål. Den vanskeligste delen av instituttle-

rens jobb er kanskje håndteringen av personalansvaret, spesielt så lenge ansvar og virkemidler samsvarer såpass dårlig som de fortsatt gjør.

Selv hadde jeg gleden (ja, faktisk: gleden!) av å være den første lederen av Institutt for fysikk, den gang resultatet av sammenslåing av seks små institutter. Det er liten grunn til å tro at jeg er et enestående unntak i slike sammenhenger. Innsetting av eksternt rekrutterte ledere er neppe aktuelt, unntatt i helt spesielle tilfelle. Både økonomi og faglighet tilsier at ekstern rekruttering er problematisk.

Vel, Knut, ikke har jeg svart på alle dine spørsmål, ei heller gitt en oppskrift på suksess. Og hvordan instituttene skal arronderes i ditt faglige naboskap, overlater jeg trygt til deg og dine. Men kanskje den skisserte måten å tenke faggrupper, institutt og forskjellige typer lederskap på, gir stoff til en smule positiv ettertanke?

(i Julies fravær)
Eivind Hiis Hauge

Kjære NTNU'ere!

Til alle dere som ennå ikke har stemt ved rektorvalget, lyder vårt enkle budskap:

STEM PÅ OSS!

I tillegg til det som er tatt opp i vårt program FRISK, vil vi understreke at med oss i spissen får NTNU

- fokus på faggruppene.
- et rektorat vendt mot omverdenen. Vi har kompetanse i formidling og solide kontaktnett eksternt, og erfaring i styrearbeid fra virksomheter også utenfor universitetssektoren.
- bedre prosessledelse. Rektoratet kan og vet ikke alt, men trenger innspill fra alle deler av universitetet.
- aktiv dialog med studentene, både når det gjelder studiekvalitet, velferdsmessige forhold og studentkulturelle aktiviteter.
- ryddige, faglige ledelsesforhold ved at ansvar og myndighet tillegges dekaner og instituttledere, og ikke oppnevnte viserektorer uten portefølje.

En stemme til oss bidrar til at NTNU skal være et fremtidsrettet, utadvendt kvalitetsuniversitet, hvor ulike studiekulturer og fagmiljøer lever side om side, i respekt for hverandres særpreg og tradisjoner. Her skal være arenaer for dialog og utvikling på tvers av faggrensene, alt dette under den teknisk-naturvitenskapelig hovedprofilen hvor sivilingeniørutdanningen står i en særstilling.

Kathrine Skretting og
Ingvald Strømmen

Siv.ing.-studentene støtter Eivind og Julie

Hvorfor er Studentutvalget enstemmig enig om at Eivind Hiis Hauge og Julie Feilberg er det riktige rektorparet?

Studentutvalget for sivilingeniørutdanningen (SU-siv.ing.) har som formål å ivareta interessene til sivilingeniørstudentene. Vi er et utvalg med 16 representanter og kommer fra alle fakultetene som utdanner siv.ing.-er. Representantene er valgt av studentene på fakultetet. Vi har et ansvar overfor de vi

representerer, for å informere om hvilke avgjørelser utvalget har tatt og hva vi mener er best for dem.

Fine og store ord kan være fint å høre på, men det som er utfordringen, er å sette dette ut i en konkret handlingsplan. Julie og Eivind har mange flere konkrete planer en det konkurrerende rektorparet har. Tiltak for å sikre midler til undervisning og forskning og tiltak for å holde fokus og kontinuitet på IKT og

siv.ing.-studiet er noen av de områdene Eivind og Julie har konkrete planer for.

Siv.ing.-studiet er en merkevare for NTNU. Her er det kvalitet og representasjon utad som setter verdien på studiet. Julie Feilberg og Eivind Hiis Hauge har en mye mer bevisst holdning til dette ved f.eks. å utnevne viserektorer/fagpersoner for siv.ing. og IKT. Kontinuitet og et klart ansvarsforhold er absolutt nødvendig på disse områdene.

Kort oppsummert er begge rektorparene veldig like på de store visjoner og ønsker for NTNU, men slik vi ser det, har Eivind og Julie de beste planene for å nå disse målene. Derfor mener SU-siv.ing. at Julie og Eivind er det beste rektorparet for siv.ing. og for NTNU.

Godt valg!

Frode Hansen, leder SU-siv.ing.
Per Anders Eidem,
nestleder SU-siv.ing.

Gunn Imsen er professor i pedagogikk

Valgets kvaler

Troen på at det nytter å engasjere seg og å bruke sin stemmerett, er i ferd med å smulder bort, skriver GUNN IMSEN

Det er universitetsvalg igjen. Denne gangen har vi et reelt rektorvalg med to gode alternativer, og de to partene skal ha honnør for at de stiller energisk opp i en frisk valgkamp. Men de ansatte står ikke i kø for å delta i diskusjonene om de universitetspolitiske hovedsakene. Hvorfor?

Er det egoisme og individualisme som gjør at de vitenskapelig ansatte heller sitter på sine kontorer med PC-en enn å diskutere fellesskapets beste på valgmøter? Eller er det oppgitthet og maktesløshet, som en følge av at våre egne universitetspolitiske organer i lang tid har arbeidet for at vi skal sitte akkurat der, og helst ingen andre steder?

Har vi allerede resignert overfor forslaget til ny universitetslov, som fratar oss den siste rest av universitetsdemokrati?

Jeg vil hevde at mangelen på universitetspolitisk engasjement ikke er noe nytt fenomen, men et resultat av en lang prosess som har pågått gradvis gjennom hele 1990-tallet, og hvor målet har vært å bruke mindre tid på administrasjon og mer tid på det vi er ansatt for å gjøre, nemlig å undervise og å forske. Det ble snakket foraktelig om de timelange instituttmøtene hvor vi diskuterte studieplaner og ansettelse, om hvem som skulle sitte i komiteene og hvordan vi skulle fordele reisepengene. Dette var bortkastet tid, må vite, og kunne avgjøres langt mer effektivt og rasjonelt gjennom delegering og andre administrative forføyninger.

ORGUT var det synligste og mest gjennomgripende tiltaket i denne prosessen. Men det startet lenge før. Vi som er så heldige å ha vært her en stund, husker (riktignok med blandede følelser) de intense og timelange instituttrådsmøtene, der samtlige fast vitenskapelig ansatte hadde sete, og hvor studentene hadde nesten like mange representanter. I tillegg var det forpostfektninger i arbeidsutvalget som forberedte sakene, slik at korridorpolitikken og spenningen var sikret forut for møtene. Gradvis er styringsorganene

blitt vingeklippet og erstattet med et representativt demokrati, og mange arbeidsoppgaver er overtatt av administrasjonen (som har en merkelig tendens til å vokse på tross av alle intensjoner om det motsatte). Alle instituttstyrere var medlem i fakultetsstyret, slik at alle grunnenheter følte seg rimelig godt representert. Med Orgut lærte vi å skille mellom styring og ledelse, med det resultat at det vokste opp to styringssystemer: Ett «rådføringssystem», offisielt kalt ledergruppe, som angivelig ikke skulle fatte noen avgjørelser, og ett offisielt styringssystem med stadig flere eksterne representanter og tilsvarende færre interne. En nærstudie av hvorvidt disse styringsorganene mest har strødd salt på rådføringssystemets eller administrasjonens anbefalinger, ville sikkert vært av interesse for flere enn meg. Det er en fare for at det nye beslutningssystemet, som i teorien skulle bli enklere og tydeligere, i stedet har funnet flere irrganger, blitt mer utydelig og skapt mer avmaktfølelse blant de ansatte.

I ettertid kan vi også se at selv om vi kanskje har vunnet tid ved å slippe å løpe som strikkballer mellom møter, har vi har tapt noe vesentlig i denne rasjonaliseringsprosessen. De mange møtene, særlig på instituttnivå, hadde en viktig kulturskapende funksjon, noe Orgut-arkitek-

tene var nokså blinde for. Møtene hadde ikke bare nyttige administrative saksbehandlingsfunksjoner. Sakene hadde også et innhold. Møtene var arenaer for debatt om universitetspolitiske spørsmål, utforming av demokratisk instituttkultur og forvaltningskultur, for faglig samråd, for nivåfastsettelse på undervisning og gjensidig bekreftelse av vitenskapelige standarder. Ikke minst var det viktige opplæringsarenaer for nykommere ved instituttet. Alt dette er nå i ferd med å gå tapt. Om ikke det føres en bevisst politikk for å erstatte disse viktige funksjonene, vil den enkelte vitenskapelig ansatte bare ha seg selv å falle tilbake på. Vi får en selvrefererende vitenskapskultur, eller i beste fall kulturer avgrenset til små grupper eller mindre «menigheter» der motforestillingene er få. Avstanden til lederskap og beslutningsorganer oppleves som stor for dem som ikke deltar der, med fremmedgjøring overfor det universitetspolitiske systemet som resultat.

Vi har derfor et valg med bismak. Ikke fordi det er noe galt med kandidatene, men fordi selve troen på at det nytter å engasjere seg og å bruke sin stemmerett, er i ferd med å smuldre bort. Kanskje dette kunne være en utfordring for vårt nye rektorat, enten det blir det ene eller det andre kandidatparet som vinner?

Hvem bør styre NTNUs lærerutdanning?

NTNUs lærerutdanningsfakulteter risikerer å miste styringen med lærerutdanningen, skriver Peter van Marion.

Den pågående omstillingsprosessen i forbindelse med omlegging av fakultetsstrukturen har aktualisert spørsmålet om koordinering og styring av NTNUs tverrfakultære profesjonsstudier. Det er riktig å tenke overfakultært når det gjelder det største profesjonsstudiet ved vårt universitet, sivilingeniørstudiet, men bør ikke det gjelde like mye for NTNUs nest største tverrfakultære profesjonsutdanning, utdanning av lektorer og adjunkter?

Blant de største i landet. Alle vet at NTNU er landets største produsent av sivilingeniører, men hvor mange vet at NTNU også er blant landets største lærerutdanningsinstitusjoner? Hvert år uteksaminerer NTNU cirka 200 lektorer og adjunkter som skal ut i skolen, der det er skrikende mangel på kvalifiserte lærere. Til sammenligning uteksaminerer de 19 høyskolene som har slike studietilbud, gjennomsnittlig til sammen bare litt i overkant av 100 lektorer og adjunkter. NTNU alene produserer dessuten årlig like mange realfaglærere som alle de andre universitetene tilsammen.

Klar tale fra statsråden. Lærerutdanning står høyt på den politiske dagsorden. Statsråd Kristin Clemet har sine forventninger til lærere, og varsler tiltak innen lærerutdanning. Det mangler per dato 6 000 lærere, i den nærmeste femårsperioden vil elevtallet øke med 60 000, og halvparten av dagens lærere pensjoneres innen 2010. Det trengs en nasjonal dugnad, og da stilles det forventninger til en av landets største lærerutdanningsinstitusjoner.

Antallet lærere fra NTNU bør økes betydelig. Spesielt gjelder dette lærere som er kvalifisert for å undervise i den videregående skolen. Størst er behovet for realfaglærere, men om ikke lenge vil det også være stor mangel på lærere i blant annet fremmedspråkene.

NTNU bra for lærerutdanning. NTNU fremstår i dag som en av landets mest fremgangsrike lærerutdanningsinstitusjoner og som det desidert viktigste realfaglærerutdanningsuniversitetet. Hva kommer det av at naturvitenskap- og teknologiuniversitetet også er blitt en så viktig aktør på lærerutdanningsfeltet?

NTNUs har lange tradisjoner innen lærerutdanning, som går helt tilbake til 1922 med etableringen av Norges Lærerhøgskole på Lade. NTNU har dessuten en lang tradisjon med å skape koblinger mellom fagstudier og praktisk-pedagogisk utdanning.

NTNU-dannelsen har vist seg å være et gode for lærerutdanningen. Et eget Program for lærerutdanning ble etablert, og et tverrfakultært programstyre fikk av Kollegiet som mandat å forvalte lærerutdanningen i samsvare med KUFs nasjonale rammeverk for lærerutdanning. Dette gav et handlingsrom for det nødvendige tverrfakultære samarbeidet og direkte kontakt og samarbeid med skolemyndigheter på lokalt og nasjonalt plan.

Sist, men ikke minst, bør nevnes at det teknologiske profesjonsstudiet og lærerutdanningen representerer kulturer som har visse fellestrekk: klar praksis- og anvendelsesorientering, og et aktivt samspill med de «bransjene» som tar imot de ferdigutdannede studentene.

Paradoksalt. Som en av landets største lærerutdanningsinstitusjoner, og spesielt som Norges fremste realfaglæreruniversitet, har NTNU nasjonalt inntatt en fremtredende posisjon. Dermed hviler det også et spesielt ansvar på NTNU. Men hvor bør dette ansvaret forankres?

Det er interessant i denne sammenhengen at det ved Universitetene i Oslo og Bergen nylig er gjennomført større utredninger om organisering av lærerutdanningen. I begge utredninger pekes på betydningen av god koordinering og styring av lærerutdanningen, og det foreslås modeller som forankrer denne styringen i et tverrfakultært eller overfakultært programstyre, der blant annet også brukerne utenfor universitetet er representert. Viktig her er sikring av åpne kanaler og korte styringslinjer direkte fra universitetsledelsen. Det interes-

sante er at Bergens- og Osloomiljøet henviser blant annet til dagens organisering av lærerutdanningen ved nettopp NTNU. En ekstern evalueringskomité, som besøkte NTNU i forrige uke i forbindelse med Norgesnetttrådens evaluering av lærerutdanningsprogrammene omkring i landet, reagerte med forbauselse over at NTNU akkurat nå går til det motsatte skrittet.

Lærerutdanning mer enn PLU. Begrepsmessig forveksles lærerutdanning ved universitetene ofte med det ettårige praktisk-pedagogiske studiet (PPU). Riktignok er PPU en viktig del av lærerutdanningen, men lærerutdanning omfatter også lærerstudentenes fagstudier. Ved NTNU har de fleste studenter som uteksamineres som lærere, sin fagbakgrunn fra studier ved dagens FIM og KB, HF og SVT. Dessuten er det også et varierende antall sivilingeniører som årlig tar praktisk-pedagogisk utdanning. Ved NTNU er det altså FIM, KB, HF, SVT og PLU som i hovedsak står for NTNUs lærerutdanning. Den spesielle Trondheimsmodellen, som foreløpig er unik i nasjonal sammenheng, innebærer dessuten at studentene i den første delen av PPU tar halvparten av fagdidaktikken i sine undervisningsfag ved sine respektive faginstitutter. PLU har ansvaret for resten av PPU.

Må styres. Lærerutdanningen er altså tverrfakultær, ikke bare i den forstand at PLU samarbeider med minst fire fakulteter om PPU-studiet, men også ved at den kanskje største delen av ressursinnsatsen i forhold til lærerutdanning foregår ved i alt fire fakulteter. Dette skulle tilsi at det er et klart behov for en ordning der et overfakultært organ har styringsmyndighet i saker som gjelder lærerutdanning. Som for sivilingeniørstudiet vil det være naturlig å tenke seg at rektors dekanngruppe får en slik overordnet styringsmyndighet i lærerutdanningssaker. Likeledes vil det være et behov for et organ som kan fungere som et saksforberedende og rådgivende organ for dekanngruppa og universitetsledelse. Dette organet bør ha mandat til å fremme saker for dekanmøtet blant annet med utgangspunkt i instruks fra Stortinget og departementet. Samtidig må et

slikt organ også få delegert de nødvendige fullmaktene for å koordinere og styre slik at den innsatsen som fakulteter og PLU legger ned i NTNUs lærerutdanning er målrettet og effektiv i forhold til nasjonale retningslinjer, forskrifter og samfunnets behov.

Er det SVT som skal styre? Gjennom Kollegiets vedtak om ny fakultetsstruktur er enheten PLU plassert som grunnenhet i SVT-fakultetet. Så langt ser det ut til at PLU og SVT-fakultetet i fellesskap har funnet fram til praktiske løsninger for de fleste av de administrative utfordringene en slik organisering innebærer. Men et viktig spørsmål gjenstår: Hvem skal styre lærerutdanningen ved NTNU? Det er et spørsmål som ikke bør avgjøres av PLU eller SVT alene.

Med dagens ordning møter leder av PLUs programstyre i dekanmøtet. I saker av overordnet betydning for NTNUs lærerutdanning kan det tverrfakultære programstyret fatte vedtak om at PLUs styreleder legger fram saken for dekanmøtet og universitetsledelsen. Alle lærerutdanningsfakulteter og eksterne representanter kan fremme saker i programstyret og få dem fremmet for universitetsledelsen.

I den nye fakultetsstrukturen vil et tverrfakultært programstyre ikke lenger kunne fremme saker overfor universitetsledelsen gjennom leder av programstyret. Isteden må PLUs leder legge fram slike saker for fakultetsledelsen og fakultetstyret ved SVT-fakultet.

Det betyr at lærerutdanningssaker, som gjerne kan berøre undervisningen ved de andre lærerutdanningsfakultetene, alltid må gå gjennom SVT-fakultetet. I første omgang vil de bli behandlet som interne saker ved SVT, eventuelt av fakultetstyret ved SVT. Deretter kan SVT-fakultetets dekan velge eventuelt å legge fram saken i dekanmøtet og overfor universitetsledelsen.

Riktig? Men er dette egentlig riktig? Kan det være riktig, på et rent prinsipielt grunnlag, at saker som berører andre fakulteters undervisning, behandles i SVTs fakultetstyre? Kan det rent hypotetisk tenkes at saker som det tverrfakultære programstyret for lærerutdanning ønsker å legge fram for univer-

sitetsledelsen, blir stoppet i SVT-fakultetet? Er det riktig at ett av de fire store lærerutdanningsfakultetene alene får så stor styringsmyndighet i saker som egentlig angår alle fakulteter som driver med lærerutdanning? Dette er verken ment som en mistillit eller et «opprør» mot SVT-fakultetet. Det er et prinsipielt spørsmål, som har blitt aktualisert av sammenslåingen mellom PLU og SVT, og som krever en konstruktiv løsning.

Spesialkompetanse. En mulig løsning er å «henge opp» det tverrfakultære programstyret for lærerutdanning direkte under dekangruppen. Ulempen med en slik løsning er at et slikt styre eller utvalg, løsrevet fra et fagmiljø som fungerer som en faglig motor, lett vil kunne havne i et tomrom. Faglig sett, og trolig også av hensyn til en effektiv ressursutnyttelse, er det å anbefale at et det tverrfakultære styret for lærerutdanning er koblet til et fagmiljø som ut fra faglige kriterier kan fungere som «limet» mellom de lærerutdanningsfakultetene, og som har spesialkompetanse på viktige deler av området lærerutdanning. Den tverrfakultære representasjonen i programstyret vil borge for innsyn og reelle muligheter for innspill fra alle lærerutdanningsfakulteter og fra brukergruppene.

Reell mulighet Konklusjonen er at en videreføring av den nåværende ordningen med et Kollegieoppnevnt tverrfakultært programstyre for Program for lærerutdanning bør vurderes som en løsning. Men da må Kollegiet gjennom en justering av mandat og fullmakter til programstyret sikre at det tverrfakultære programstyret får en reell mulighet til å fremme saker for universitetsledelsen.

NTNU bør kunne befeste sin posisjon som en av landets mest fremtredende lærerutdanningsinstitusjoner, og i samsvar med hovedprofil og hovedmålsettinger utvikle seg videre som ledende spesielt når det gjelder utdanning av realfaglærere og styrking av realfagene. Da er det viktig at det er åpne kontakt- og styringskanaler mellom programstyre og universitetsledelse.

Peter van Marion, Leder for Program for lærerutdanning

Navnet skjemmer ingen, eller?

Rektorkandidatene svarer Jardar Eggesbø Abrahamsen på hva de vil gjøre for å profilere at NTNU også er et humanistisk og samfunnsvitenskapelig universitet. (Se debattsidene i forrige nummer.)

Svar fra Skretting/Strømmen:

Ingvald og jeg går ikke inn for å endre NTNUs navn. Jeg var skeptisk til navnet i 1996, men nå er det innarbeidet. Navnet peker, som du sier, på det som er vår hovedprofil: det teknisk-naturvitenskapelige. Navnet vitner også om NTNUs nasjonale status, men det signaliserer ikke eksplisitt at vi driver virksomhet utenfor hovedprofilen. For min del ligger imidlertid dette i begrepet «universitet»: Et universitet har nettopp en bred vifte av fag, og mange vil vel også assosiere «universitet» med fagenes frihet. At fagene eksis-

terer for sin egen del og er sine egne mål, ligger naturlig til innholdet i universitetsbegrepet.

Like fullt er jeg enig med deg i at det er behov for å øke synligheten til den delen av universitetet som ligger utenfor hovedprofilen. Mye av dette gjør forskerne og studentene selv, når de viser fram kompetansen sin i offentlige sammenhenger, i aviser og tidsskrifter, på konferanser, mm. At NTNUs folk framlegger gode resultater innen forskning og undervisning i mange ulike fag, er nok den beste måten for å vise fram at NTNU er et breddeuniversitet med høy kvalitet. Selv vil jeg, hvis jeg blir rektor, bidra til å synliggjøre også de delene av vår

virksomhet som ligger utenfor hovedprofilen, i de sammenhengene en rektor ofte befinner seg, med eksterne samarbeidspartnere fra næringslivet og den offentlige sektor, kulturinstitusjoner, forskningssrådet, departementer og politikere, universiteter og høyskoler nasjonalt og internasjonalt. Jeg vil med stolthet vise fram breddeuniversitetet både «live» og når jeg skriver eller opptrer i mediene.

Svar fra Eivind Hiis Hauge:

Navn er et ømtålig tema, jamfør dagens debatt om nye fakultetsnavn. Ethvert navn kan, med vond vilje, beskyldes for å usynliggjøre deler av helheten. Men,

som Jardar Eggesbø Abrahamsen peker på i siste nummer av UA, finnes andre måter å synliggjøre NTNU-miljø på enn gjennom selve navnet. Ett eksempel: På NTNUs nettsider etableres det nå en «kompetanse-katalog». Foreløpig er det Senter for kvinneforskning og tematiske satsingsområder som finnes der, men dessuten en åpen invitasjon til alle fagmiljø om å bidra med å profilere sin kompetanse på dette nettstedet. Selvsagt er det viktig at alle gode fagmiljø ved NTNU profileres utad! Men det er ingen grunn til sekterisk surmuling, her går utfordringen til alle som en. Synlighet er viktig!

På <http://www.ntnu.no/valg/> svarer rektorkandidatene på flere spørsmål

Dersom kvalitet er viktig

Kolbein Bell har mange innvendinger mot den måten siv.ing.-utdanningen gjennomføres på ved dagens NTNU.

I et innlegg i Adresseavisen 8. oktober synes rektor/prorektor-kandidatene Skretting og Strøm- men å mene at alt er såre vel med siv.ing.-studiet ved NTNU. Til det er å si at enten snakker de mot bedre vitende, eller så er de dårlig informert. En tredje mulighet er selvsagt at de har svært moderate ambisjoner for dette studiet. Det er kanskje ikke tilfeldig at den mest åpenbare K'en i NTNUs «slagord», nemlig den for Kvalitet, glimrer med sitt fravær?

Det skal altså handle om kva- litet. Min «analyse» er begrenset til siv.ing.-studiet (som er det eneste jeg kjenner godt nok til å uttale meg om). Vi utdanner fort- satt en del meget dyktige kandi- dater (selv om det blir lenger mellom dem), men ser vi på gjennomsnittsprestasjonene, er bildet dystert. Spesielt gjelder dette de naturvitenskapelige grunnlagsfagene, som er selve fundamentet for et siv.ing.-stu- dium (eller er de ikke det?). I dis- se fagene tror jeg et forurolig- ende stort antall av våre stu- denter har et snitt i nærheten av 4.0, og selv det har mange opp- nådd først etter flere forsøk.

Jeg påstår, uten å blunke, at vi i dag har en del studenter «i systemet» som helt opplagt skul- le gjort noe annet enn å studere til siv.ing. ved NTNU. Hva enten det skyldes manglende evner (i forhold til de fag som undervi- ses) eller svake holdninger, så er det uakseptabelt å prestere så dårlig som det en del av våre stu- denter nå gjør. Det er bortimot uanstendig å tillate at en del av disse studentene får forsøke seg gang på gang (jeg vet med sik- kerhet at vi har studenter som

har strøket, med resultater på 5- tallet, minst fem ganger i samme fag). Jeg har ingen problemer med at alle som har studiekom- petanse får prøve seg, om det er plass, men da må de også pres- tere. Og kan (eller vil) de ikke prestere, bør de så tidlig som mulig få klar beskjed om å gjøre noe de passer bedre til. Jeg kan ikke skjønne annet enn at vi gjør studentene, samfunnet og uni- versitetet en bjørnetjeneste med de helt meningsløst liberale gjen- taksordninger vi nå praktiserer.

Vi har etter hvert mange undersøkelser som konkluderer med at våre studenter har en gjennomsnittlig arbeidsinnsats på noe i overkant av 30 timer per uke. Tror man virkelig at man kan utdanne sivilingeniører på høyt internasjonalt nivå med slik innsats?

Hva med en diskusjon om vekttall? Med dagens fremher- skende holdninger blant stu- dentene ser vi klart at de, i den grad de har mulighet for det, skygger unna de «tunge» (leses teoretiske) fagene til fordel for fag med samme formelle belast- ning, hvor de, etter eget utsagn, kan oppnå gode resultater med relativt begrenset innsats. Jeg har snakket med studenter som er rimelig klar på at målsetting- en er å komme ut med papir på at de er sivilingeniører, for- trinnsvist med gode karakterer oppnådd med minst mulig innsats. Hva de har fått med seg av kunnskap, innsikt og ferdighe- ter, synes mindre viktig, for som de sier: vi kan lære det vi treng- er når vi kommer ut i praksis – et syn de hevder å ha støtte for fra representanter for nærings- livet!?

Mangelen på en skikkelig ar- beidsdeling mellom oss (NTNU) og ingeniørhøgskolene (IH) er problematisk. At studenter med 3 år fra IH nå kan begynne (og gjør det i stort antall ved mitt fakultet) direkte i 4. årskurs ved NTNU er, med et folkelig ut- trykk, «høl i hue». Dersom NTNU og IH gjorde jobben sin, slik jeg oppfatter våre roller, skulle ikke dette fungere i det hele tatt. Når

vi allikevel ser at studenter fra IH klarer seg brukbart, henger det blant annet sammen med at de er motivert og har bedre arbeidsmoral enn «våre egne» studenter, men den viktigste for- klaringen tror jeg er at mange av våre egne studenter har fått så sørgelig lite med seg av de naturvitenskapelige grunnlags- fagene at forskjellen blir liten.

Mangelen på ressurser, i for- hold til hva vi forventes å utret- te, er såpass åpenbar, og repre- senterer et problem med såpass stor grad av enighet, at jeg skal la det ligge her. Men kanskje vi burde se nærmere på hvordan vi bruker de ressursene vi tildeles. For et kurs jeg gjennomførte høst- ten 2000, kom jeg til at ca 1/3 av min tid var knyttet til eksamen og evaluering. Er dette hen- siktsmessig bruk av undervis- ningstid? Det som irriterer mest, er de etter hvert paradiske kon- tinuasjons-eksamener vi gjen- nomfører, i nesten alle emner. Vi bør sterkt overveie å avskaffe hele ordningen, eller i hvert fall begrense den til en «siste mulig- het» etter 1. årskurs. Når grads- utvalget for sivilingeniørutdan- ningen nå har lagt lista ved 35 % for å stå, er det ikke urimelig å forvente at et overveiende flertall av våre studenter (med en anstendig innsats) skal klare seg uten å måtte «konte».

Når vi først er inne på eksa- men, bør vi også se nøye på vår særnorske, tungrodd og kost- bare sensorordning. I tillegg har vi innvilget studentene klage- ordninger som er «bak mål». Den norske millimeterrettferdigh- ten representerer ikke et trekk i folkesjelen som det er noen grunn til å dyrke.

Skal vi ha som realistisk mål- setting å utdanne sivilingeniø- rer på et anstendig internasio- nalt nivå, er vi helt avhengige av å tiltrekke oss dyktige og moti- verte studenter. Det er mange elementer i dette med rekrutte- ring, og noen av dem har vi liten mulighet for å påvirke. Men ett viktig argument i valg av stu- dium og studiested har vi stor kontroll over, nemlig vårt renom-

mé. Jeg tror at ett av våre beste rekrutteringskort vil være et rykte som sier av vi tilbyr en kre- vende, men kvalitativt god ut- danning. På kort sikt er det ikke bare mulig, men høyst sannsyn- lig, at et strengere regime, som stiller langt sterkere krav til stu- dentene enn dagens regime, vil kunne føre til færre (men sann- synligvis mer motiverte) søkere. På litt lengre sikt derimot, er det- te helt nødvendig om vi vil være med i konkurransen om de dyk- tige studentene. De dyktige stu- dentene kommer ikke hit om vi får ord på oss for «å dra» lite motiverte og/eller lite arbeids- villige studenter gjennom til en grad. En slik grad vil snart kom- me til å stå lavt i kurs.

Like viktig som dyktige og motiverte studenter er en vel- kvalifisert og entusiastisk viten- skapelig stab. Slik situasjonen nå er, må jeg innrømme at jeg har store problemer med å finne overbevisende argumenter for at godt kvalifiserte mennesker skulle søke sitt virke her.

Det siste punktet jeg vil berø- re, har med tillit å gjøre. I mine kretser oppfattes dagens ledelse som arrogant, og den nyter liten tillit. Jeg har mange ankepunk- ter, men nøyer meg her med hva som sies og hva som gjøres. Det er greit å ha høye mål, men det må være et rimelig forhold mellom mål og midler, ellers blir det bare dumt. Følgende står å lese i den nylig «vedtatte» under- visningsstrategi for NTNU fram mot 2010: «Det påpekes spesifikt at NTNU skal være et interna- sjonalt ledende universitet innenfor sitt hovedområde: tek- nisk-naturvitenskapelig forsk- ning og utdanning». Når jeg ser på hvilke rammebetingelser jeg gis for å drive både min forsk- nings- og utdanningsgjerning, blir jeg provosert av å lese slikt. Og denne svadaen gjentas ved høytidelige anledninger slik at jeg er redd for at våre politikere lever i den villfarelse at det er slik. Dersom politikerne ønsker et «masseuniversitet», med ram- mebetingelser (økonomi og regel- verk) som vi har ved NTNU i dag, så må vi selvsagt respektere

det (selv om vi kan være hjerte- lig uenige). Men, og dette er vik- tig, da må det også gjøres klin- kende klart hva det er de får, eller retttere sagt hva de ikke får, nemlig god kvalitet. Det er stort sett bare Ole Brumm som får både i pose og i sekk.

Man får ikke kvalitet ved bare å snakke om den. Det kre- ver både ressurser og hardt arbeid, fra alle involverte parter. Det er mye et spørsmål om pen- ger, men penger alene hjelper ikke. Det hjelper heller ikke med dyktige studenter om vi ikke kla- rer å inspirere og i noen grad «tvinge» dem til å realisere sitt potensial. Jeg tror dessverre at det bare er et mindretall av våre studenter som opplever gleden og tilfredsstillelsen ved å stu- dere. Noe av ansvaret for dette faller klart på oss. Våre tilbud er helt sikkert ikke gode og spen- nende nok, men det vil de heller aldri bli om vi ikke får til et sam- spill mellom interesserte og lære- villige studenter på den ene siden og engasjerte, dyktige og entusiastiske lærere på den andre.

Vi skal velge ny ledelse for både universitetet og dets fakul- teter. Dette valget er viktig. Etter min mening har ikke det sittende regimet hatt noen lykkelig hånd med siv.ing.-utdanningen, og som prorektor i dette regimet hefter selvsagt Katrine Skretting for den politikk som er ført. I valg- kampen så langt har hun heller ikke signalisert noen ny linje. Mitt valg er derfor enkelt, og jeg vil tro at for alle som mener at kvalitet er viktig, representere Eivind Hiis Hauge og Julie Feil- berg det klart beste alternativet i rektorvalget. Dette tror jeg gjel- der uavhengig av om en har sin base på Gløshaugen eller Drag- voll, og det er verdt å merke seg at Hiis Hauge er den som klart har markert behovet for å gjen- opprette tilliten mellom ledelsen og det operative nivå.

Kolbein Bell
Fakultet for bygg- og
miljøteknikk (enn så lenge)

Svar om institutt- og faggruppeorganisering

Satsingen på sterke faggrupper vil føre til at vi får et fjerde, ufor- melt nivå i organisasjo- nen, skriver Kathrine Skretting og Ingvald Strømmen et svar til Knut H. Sørensen.

Med nylig vedtatt fakultets- struktur stiller Knut H. Søren- sen gode og relevante spørsmål i forrige nummer av Universi- tetsavisa til oss om hvordan organiseringen av institutt og faggruppenivået, samt hvordan rekrutteringen av de nye insti- tuttlederne skal foregå. Blir dis- se lederne «svarteper» i den omorganiserings-prosessen vi går inn i?

Sterke faggrupper. NTNU gå nå inn i en svært viktig prosess med gjennomgang av insti- tuttstrukturen. Vi har i vår

valgkamp satt fokus på fag- gruppene som utgjør institut- tenes byggesteiner, siden det er der ny kunnskap genereres og den forskningsbaserte under- visning får sin særskilte kva- litet. Vi er av den oppfatning at både forskning og undervisning styrkes ved sterke faggrupper. Innenfor teknikk og naturvi- tenskap er en vant til å arbeide i faggrupper. Humaniora og samfunnsfag kan også styrkes ved tettere samarbeid mellom forskere innen deldisipliner. Slike faggruppe-fellesskap er gode enheter for produksjon av ny kunnskap og planlegging og gjennomføring av undervisning. Vi ønsker sterke og eksternt orienterte faggrupper, og vil arbeide for å gi dem bedre ram- mebetingelser.

I vårt bilde består en fag- gruppe av rundt 10-20 fagperso- ner inklusive doktorgradsstu- denter. Gruppen ledes av en dyk- tig vitenskapelig ansatt. Ved- kommende vil ikke ha personal- ansvar, for dette ligger på insti- tuttnivået. Med et slikt antall personer vil faggruppen være overkritisk i størrelse og tåle at

en professor drar på friår eller er borte av andre grunner. Virk- somheten vil kunne oppretthol- des på et fornuftig nivå. Et insti- tuttt vil da ha rundt fire til seks faggrupper innenfor beslektede fagfelt. Vi ser for oss at fag- grupper enklere vil kunne endre sammensetning og oppgaver.

Et uformelt fjerde nivå.

Instituttleders oppgave vil være å lede strategiprosesser, arbeide for bedret ressurstil- gang, styrke eksterne relasjo- ner, ha oversikt og foreslå tiltak innen økonomi, stillinger, per- sonal og HMS. Instituttlederen vil også som i dag være binde- ledd mot fakultetet og inngå i dekanus' ledergruppe. Tilsva- rende kan faggruppeledere utgjøre instituttleders leder- gruppe. På sett og vis medfører altså faggruppeorganiseringen at vi får et fjerde nivå, men for oss er det viktig at dette er et uformelt og fleksibelt nivå. Instituttet bestemmer selv hvil- ken faggruppeinndeling som er tjenlig, og hvordan faggruppene skal arbeide. Vi ser ikke behov for sentrale retningslinjer her,

verken i form av lovtekster eller som pålegg fra Kollegiet eller fakultetsstyret. Dette uformelle «nivå fire» er i vår tenking et rent faglig nivå, som er innret- tet for best mulig å kunne løse oppgaver innenfor forskning og undervisning.

Vi er også av den oppfatning at med såpass store institutter er det en fordel med et institutt- styre hvor man også har ekstern representasjon. Dette bør først og fremst være et strategisk sty- re. Vi ser for oss at instituttle- der må gis forholdsvis vide full- makter med hensyn til daglig ledelse av instituttet.

Ledere må ha tillit. Når det gjelder spørsmålet om valg eller ansettelse/utpeking av insti- tuttleder, er det viktig at den person som til slutt får stillin- gen, har aksept og tillit blant de ansatte. Vedkommende må kunne rekrutteres både innen- fra og utenfra. Hvis det er mulig å finne dyktige eksterne personer med doktorgrad og eventuell professorkompetanse som er villig til å godta den lønn som tilbys her, og som har

den nødvendige tillit, vil det være flott. Ved ekstern anset- telse må det selvsagt forutset- tes at det finnes budsjettmessig dekning for dette. At dette kan være en måte å ansette på, er derfor ikke utelukket, men må vurderes i hvert enkelt tilfelle, blant annet ut fra instituttets ressurssituasjon og hvilke be- hov instituttet har. Sannsyn- ligvis vil de mest aktuelle til instituttlederstillingen være å finne blant de faglige tilsatte. Instituttlederstillingen vil være en viktig og utfordrende stil- ling, i framtida kanskje i enda større grad enn i dag. Det må være incentiver i tråd med an- svaret, og vi trenger velfunge- rende ledergrupper på fakulte- tet, hvor instituttlederne kan videreutvikle bevisstheten rundt hvordan oppgaven best kan skal løses. Vi håper og tror at med en slik modell som vi beskriver, skal ingen enkeltle- der bli sittende igjen med svar- teper.

Kathrine Skretting og
Ingvald Strømmen

Does NTNU care for its foreign dr. candidates?

DION wants NTNU to rent enough rooms from SiT, so that all new international doctoral candidates could get a guaranteed room.

As of August 1st 2001, all doctoral candidates in Norway lost their student status, and are thus employees of respective universities at which they are enrolled, DION (Interest Organization of Doctoral Candidates at NTNU) has been working to track down and compensate negative consequences of this loss by asking and informing the NTNU administration and the student welfare organization, SiT, about this issue. One of these negative consequences is the loss of a guaranteed room at Moholt upon arrival for new international doctoral candidates. As far as DION knows, 6 recently arrived international doctoral candidates have become victims of this loss. There may very well be more. Among these DION knows about, most received a temporary room at Moholt until Christmas, but at least one was refused any help from NTNU and SiT. Furthermore, two of them wish to reunite with their families. They live now in uncertainty as to what is going to happen and do not feel really welcome at NTNU. The start of their doctoral projects has been overshadowed by worries about housing. Most of them are trying to find decent housing on the private market. But they are, as of yet, without success, mainly because they do not speak Norwegian and are not integrated in Norwegian culture. Several calls from DION, and the victims for clarity about this problem have been unanswered by the NTNU administration. This silence is perceived as very impolite.

During the latest meeting of the NTNU council (*Kollegiet*) on October 17th, housing for international candidates and researchers was mentioned in two cases. The first case (*K-sak*

74/01) was about recruitment. Here, housing was mentioned as a recruitment tool for international doctoral candidates, but it was vaguely said that no measures are going to be taken. It was also said that the international doctoral candidates are a small group and that their needs are largely satisfied. This can be read as a denial of the victims' problems. In the other case on international strategy (*K-sak* 76/01), it was stated that internationalization is a key issue for NTNU, and that more international students and researchers are desired. So here, the international doctoral candidates are seen as extremely valuable employees at NTNU! Moreover, NTNU is planning to arrange more housing for international doctoral candidates and researchers. So, the NTNU council

denied and solved this problem, depending on which viewpoint the council chose to take.

Let's hope that the NTNU administration takes *K-sak* 76/01 on internationalization more seriously than the vague words of *K-sak* 74/01. The promised housing must be arranged before Christmas, and clarity about it must be given preferably today. According to DION, the perfect solution would be that NTNU takes over the role that SiT previously had. NTNU should rent enough rooms from SiT, so that all new international doctoral candidates (with her/his family) get a guaranteed room (or family apartment) where they can stay until they are finished with their doctoral project. Visiting doctoral candidates and other researchers can also make use of this service. Such an offer would make NTNU definitely more attractive for the desired international researchers. Moreover, the victims can finally start thinking about research and education instead of housing.

Gelein de Koeijer
Board member of DION

Emnekode må bli mer forståelige

Med ny fakultetsstruktur trenger vi nye emnekode. La oss ta en skikkelig opprydning for sivilingeniørstudiet og innfør koder med mening!

Ta et eksempel: Faget SIO2010 i Maskindeler undervises i dag av Institutt for maskin-konstruksjon og materialteknikk ved Fakultet for maskinteknikk for 3. årskurs studenter. Det er ingenting i den mystiske koden SIO2010 som forteller dette, men innvidde vet at SI står for sivilingeniør og O angir maskinfakultetet. Selve nummeret har ingen betydning.

Hva om vi kaller faget Maskin 3xx hvor bokstavkoden Maskin er en forkortelse for institutt, 3 angir normalt årskurs og xx er instituttets interne løpenummer. Maskin 6xx vil da være et dr.ing.-fag ved samme institutt. Man kan om ønskelig ta med fakultetsnavnet i bokstavkoden slik det gjøres for de frie studiene.

Sigurd Skogestad
Professor og
instituttleder ved
kjemisk prosesssteknologi

John (HTA) Whiting til minne

John (HTA) Whiting døde 7. oktober, nesten 72 år gammel. Dette kom som et sjokk på venner og kolleger, for John var, tross alderen, en ung mann. Typisk for John var at han bare motstrebende lot seg pensjonere for to år siden og at han etter dette ufortrødent fortsatte samarbeidet med oss. Det er heller ikke å stikke under stol at han slo oss alle på squash-banen.

Vi som hadde gleden av å arbeide sammen med John, satte selvsagt stor pris på hans enorme arbeidskapasitet og akademiske skarpsyn. Vi har alle følt brodden i hans akademiske kritikk og gleden av å bli dratt videre i vår akademiske utvikling under den myndige professor sitt granskende blikk. Men det vi kanskje vil huske

best, og sette mest pris på, var hans humor. I hans selskap måtte en alltid være på tå hev for å få med seg og parere understatement og ordspill.

John var fra 1970-tallet etablert som en av de ledende forskere i verden innen idrettspsykologi og bevegelsesvitenskap. For dette ble han hedret med æresdokortitler både i Canada og Frankrike. Hans navn har en selvfølgelig plass i bøker om idrettspsykologien og bevegelsesvitenskapens historie.

Selv sa John at det var tre perioder i hans karriere som var spesielt gledelig og givende. Det var etableringen av forskningsmiljøene i idrett- og bevegelsesvitenskap ved universitetene i Leeds, Amsterdam og Trond-

heim. I alle tre tilfeller var resultatet enestående grupper av førstegenerasjons forskere, som produserte mye, god og original forskning.

Når John nå er borte, blir det en ny hverdag for mange av oss. Samtidig vet vi at hans innflytelse og ånd vil leve videre. Nye studenter vil «møte» John når de etter å ha lagt fram sine kongstanker om hovedoppgave eller doktorgrad blir møtt med følgende kjølige kommentar: «And – what was the question?»

Rolf P. Ingvaldsen,
for Bevegelsesvitenskaps-
gruppen, Program for
Idrettsvitenskap,
NTNU

fra biblioteket

I denne spalten vil vi i tida framover gi deg tips og råd om hvordan du får mest glede og nytte av ditt universitetsbibliotek.

Informasjon i den skjulte veven

Internett har blitt den største distributør av så vel gratis som avgiftsbelagt informasjon. Mediene er flinke til å fokusere på den «gratis» tilgjengelige informasjonen på nettet, men nevner sjelden all den informasjonen som finnes i den «skjulte» veven og som er mange ganger større enn den «synlige» veven.

Det er anslått at det totale antall sider i veven er på flere hundre milliarder vevsider, hvorav den «synlige» delen utgjør 2-5 milliarder sider. De største søkemaskinene som Northern Light, Google, Alltheweb og AltaVista indekserer fra 350 til 730 millioner sider – altså bare en brøkdel av hele veven og tilnærmet bare en tiendepart av den synlige delen. Samtidig er det viktig å forstå at kvalitetssikringen av den informasjon som fanges opp av disse søkemaskinene, er meget variabel.

Mye av den informasjon som finnes i den «skjulte» veven, ligger i høyt kvalitetssikrede databaser som bibliotekdatabaser, fagdatabaser og fulltekst elektroniske tidsskrifter. Bibliotekdatabaser lik BIBSYS er bibliotekenes arkivredskap hvor bøker, tidsskrifter, rapporter, standardiseringsorganisasjoner, patentserier, dissertasjoner med mer registreres. Men det er viktig å være klar over at en ikke kan søke ut henvisninger til de enkelte artikler i tidsskriftene, foredrag på konferanser, enkelte patenter og enkelte standarder i BIBSYS. Det kan en derimot gjøre i fagdatabasene.

Fagdatabaser (URL: <http://www.ub.ntnu.no/databaser.php>) De lages av fagspesialister som leser igjennom tidsskriftartikler, foredrag på konferanser, forskningsrapporter, patenter, standarder med mer, og vurderer kvaliteten før de blir referert i databasene. Det finnes ulike typer fagdatabaser som referansedatabaser, faktadatabaser og fulltekstdatabaser. Flest er referansedatabasene hvor noen dekker bare patenter, forskningsrapporter, standarder eller artikler, mens andre dekker alle disse publikasjonstypene. De dekker alle de kjente vitenskapelige disiplinene. Hver database inneholder fra flere hundre tusen til flere titalls millioner referanser.

De dekker stort sett litteratur fra 1970, og oppdateres kontinuerlig.

UBiT har lagt mange slike databaser tilgjengelige i universitetsnettet.

Når du har behov for å finne fram til artikler, foredrag på konferanser, patenter, standarder med mer innen et fagområde, bør du starte søkingen i en fagdata-base.

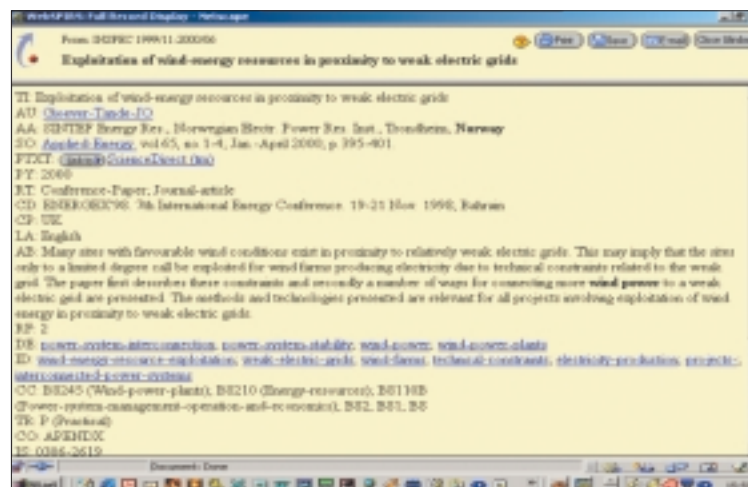
Noen av våre databaser har kobling til fulltekstversjonen av artikkelen eller til BIBSYS hvor du kan bestille kopi.

Eksempler på databaser/ tjenester innen noen aktuelle fagområder: SciFinder innen kjemi, BIOSIS innen biologi, ETDE innen energi, INSPEC innen fysikk, elektronikk, elektroteknikk og data, COMPENDEX innen ingeniørfag, PsychLit innen psykologi, Arts & Humanities Citation Index innen humaniora, kunst og arkitektur, METADEX innen materialteknologi, MEDLINE innen medisin og MLA innen språk og lingvistik.

Vi vil i senere artikler komme tilbake til mer detaljerte beskrivelser over hvilke databaser som finnes innen de ulike fagområdene.

Ønsker du hjelp eller svar på noen spørsmål angående disse tjenestene som er gratis tilgjengelig i universitetsnettet, så ta kontakt med biblioteket eller gå inn på <http://www.ub.ntnu.no>. Hvis du ikke ønsker å søke selv, kan du kontakte et av bibliotekene. Industri, næringsliv og forskere kan også kontakte INFOSØK (<http://www.ub.ntnu.no/infosok/>)

Roar Storleer
førstebibl./siv.ing.

Eksempel på referanse i fagdata-basen INSPEC med lenke til fulltekst.

«... En del av avhandlingen omhandler såkalte parametriske forsterkere innenfor rammen av en to-mode beskrivelse med spesiell vekt på ikke-klassiske fenomen som 'squeezing'.»

Forskningsformidling bedrevet av Informasjonsenheten i pressemelding om ny doktorand innen teoretisk kvantefysikk.

Pris for smarte innkjøp

MA-sjef Kristin Leinum mottok nylig «Innkjøperprisen» for 2001 på vegne av NTNU. Smarte innkjøp har spart NTNU for over 60 millioner kroner på to år. De store innsparingene var en viktig grunn til at prisen ble tildelt NTNU og MA-seksjonen. MA står for Materielladministrasjon, og seksjonen er en del av den sentrale Økonomiavdelingen.

Det er Statens forvaltningstjeneste, Statskjøp og Kommunesektorens Innkjøpsforum som står bak pristildelingen. På bildet ser vi Leinum motta Innkjøperprisen fra juryformann Karl Erik Bastiansen.

Nyttig studenthjelp

FOTO: ARNE ASPHJELL

Maskinstudent Øyvind Antonsen (til høyre på bildet) har prosjektert et minikraftverk, kjemistudent Ida Grong Aursand (nr. tre fra venstre) har utviklet en metode for virusdeteksjon og offshorestudent Torbjørn Arnesen (t.v.) fra Høgskolen i Stavanger har utarbeidet en materialhåndbok. Disse er tre av i alt

33 studenter som har gitt verdifull hjelp til småbedrifter i årets STEP-program (Shell Technology Enterprise). En jury har vurdert årets arbeider, og nylig ble det delt ut priser til de tre beste. Knut Anonsen fra stipendgiveren Norske Shell (nr. to fra venstre på bildet) delte ut prisene.

Linda på fast plass

Børge ble statsråd, og dermed rykket NTNU-student Linda Hofstad (24) opp til fast plass på trondelagsbenken på Stortinget.

– Det har vært mye å ta tak i, sier en opprømt representant, som forteller at hun har fått plass i justiskomiteen, og er veldig godt fornøyd med det. Hun tror det skal bli mye å lære der for en som studerer statsvitenskap. – Det skal bli artig å møte NTNU-ledelsen som stortingsrepresentant i neste uke, sier Linda. Den andre NTNU'eren på Tinget, Ingvild Vaggen Malvik, har fått plass i energi- og miljøkomiteen.

Muggplager

I et brev til Teknisk avdeling klager Institutt for veg- og jernbanebygging over muggangrep i to klimarom i Lerkendalsbygget. Problemet ble varslet i november i fjor, men ingen ting er blitt gjort. Konsekvensen er at instituttet må leie alternative lokaler hos andre institutter. Nå etterlyser instituttet snarlige tiltak.

Doktorgrader

367 nye doktorgrader ble avlagt i Norge første halvår i 2001. Det er en økning fra i fjor. Men ved NTNU er det en nedgang, med 84 grader, mot 97 i fjor.

Det har vært en markert vekst i antall utlendinger som tar doktorgraden sin i Norge. Tidlig på 1990-tallet lå andelen utenlandske doktorander på vel 6 prosent. Dette steg til tolv prosent i 2000 og i første halvår i 2001 gjorde andelen utledninger et hopp til atten prosent. Over halvparten av utlendingene kommer fra europeiske land, om lag en fjerdedel fra Asia og en femtedel fra Afrika.

PC-trekk i gang

Fra og med siste lønnsutbetaling er det månedlige trekket i forbindelse med Hjemme-PC i gang. De 320 NTNU-ansatte det gjelder, vil få lønnstrekk i tre år framover. De siste lønnstrekkene vil dermed høsten 2004.

Spor av kunst

Vil du bli kunster i megaformat? Begynn i Statens Vegvesen.

Det foreslo vegsjef Sidsel Sandelien (bildet) i Statens Vegvesen i Oslo under Bygg- og miljødagen på Gløshaugen i forrige uke. Vegsjefen, som selv er utdannet bygningsingeniør fra Gløshaugen i 1968, mente at det ikke holder med blomster i veikanten for at norske veier skal bli vakrere. Sandelien trakk fram flere gode eksempler på at veier også kan bli et stykke kunst, bare planleggingen er god nok. Men vegsjefen viste balanse i kunstregnskapet og mente at det også ble bygget deprimerende og skjem-

FOTO: TORE HUGUBAKKEN

mende fylkesveier mange steder i landet.

Det er selvfølgelig Fakultet for bygg- og miljøteknikk som arrangerer Bygg- og miljødagen. Utgangspunktet for årets dag var: Setter vi de riktige spor etter oss?

på siden

Friske penger

Vår interne nettavis meldte for en tid siden om glede ved NTNU over at institusjonen er tilført «friske forskningsmidler». Jeg stusset litt over dette uttrykket – hva er egentlig friske midler? Er det en bestillingspott fra det FRISKE rektorparet Skretting/Strømmen? Hvis det finnes friske penger, da må det vel finnes «syke penger» også, og hva i all verden er det? Anthrax-infiserte dollarsedler?

Sannsynligvis stammer de friske forskningspengene fra de ekstra oljepengene som Stoltenberg smurte utover sitt testamenteriske budsjett. – *Lett å skjørå brei reima tå ainna-manns lær*, sier et gammelt munnhell fra Orkdal.

Oljepenger er også en egen type penger som ikke hører helt hjemme i kategorien «normale». Oljepenger, forstår vi, må brukes med større varsomhet enn «fastlandspenger», ellers begynner rente- og kostnadsnivået å stige uhemmet.

Når en begynner å tenke etter, er det egentlig ganske mange typer penger i omløp – over og under bordet. Og da tenker vi ikke på fremmed mynt som ligger igjen som lommerusk etter turer til utlandet.

For eksempel har begrepet Judaspenger vært med oss i snart 2000 år,

I forbindelse med lån hører vi ofte snakk om «gråmarkedet». Disse grå pengene høres litt skumle ut enn vanlige bankpenger, og vi får lett assosiasjoner til ågerrenter og tvilsomme torpedometoder.

Et hakk lengre ut i skygenes dal finner vi de svarte pengene. Understrømmen av svarte penger i norsk økonomi viser sjokkerende høye tall. 27 milliarder av en kontantbeholdning på totalt 43,5 milliarder holder liv i den svarte økonomien som anslås til ufattelige 140 milliarder i året, ti prosent av BNP!

Jeg ser stadig etter om det skulle være svarte penger blant de jeg får kloa i, men det eneste jeg hittil har funnet, er en 20-krone som var innsatt med noe seigt og svart. Årsaken til at vi så sjelden ser svarte penger i omløp, er nok at de kan hvitvaskes.

Også felleskassa – det offentlige – fristes til svartekunst. Jeg kjenner en trøndersk entertainer som opptrer i festlig lag for et passende honorar, og svart betaling er regelen. Det hender også at han får svart oppgjør for opptreden i kommunal regi. I ett av tilfellene var formannen i festkomiteen ligningsfunksjonær. Og enda verre: Vår mann opptredte på et kurs arrangert av et departement. Til og med her fikk han honoraret rett i lomma. Utgiften ble ført som kursmateriell.

Men la ikke dette ødelegge gleden over friske penger fra departementet. De kommer fra et annet departement enn det nevnte.

Arne

Universitetsavisa

REDAKTØR: Jan Erik Kaarø
REDAKSJONSSEKRETÆR: Lisa Olstad
ANSVARLIG REDAKTØR:
Info.direktør Anne Katharine Dahl

Utgis av Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Distribueres i 13 000 eks. annenhver fredag i vår- og høstsemesteret.

REDAKSJON: Medieseksjonen,
Informasjonsenheten
LAYOUT: Hege Pedersen, NTNU-trykk
TRYKK: ST-Trykk AS, Orkanger

POSTADRESSE: Universitetsavisa,
Info.enheten NTNU, 7491 Trondheim
BESØKSADRESSE: Info.huset på
Gløshaugen (O.S. Bragstads plass 1)

NTNU

TELEFON: 73 59 55 40
TELEFAKS: 73 59 54 37
E-POST: medieseksjonen@adm.ntnu.no

